

AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

SEŠTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

Adelaide, 1953 m. lapkričio/Nov. 1 d. Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 22(133)

Australijos Lietuvis
 Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje
 Prenumerata: metams £2.10.0, pusei metų 26/0, atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.
 Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniam skelbėjams žymi nuolaida.
 Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0; už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.
 Adresas: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Tel. LU 5827

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN
 The first Lithuanian Periodical in Australia
 Publisher: Jurgis Glušauskas

Printed and published by Australijos Lietuvis Publishing Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Phone LU 5827

V. Žydu žiaurumai Jordane

Izraelio ir Jordano pasienyje visą laiką didelės taikos nesimatė. Iš vienos ir antros pusės sargybiniai paleisdavo vieni į kitus kulkų krušą ir dažnokai tekdavo vieną kitą gabenti į kapus. Pagaliau žydų karinis dalinys įsiveržė į Jordano teritoriją, užpuolė vieną kaimą ir, jį padegę, išžudė visus to kaimo gyventojus, vaikus, moteris ir vyrus, viso 66 asmenis.

Šis žydų žiaurumas pasielgimas sukėlė labai stiprią reakciją prieš žydus visame pasaulyje. Prisiminta, kad lygiai tokius pat metodus vartojo vokiškieji "kulturtraegeriai" Prancūzijoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje, Lietuvoje ir kitur, kai apsupę uždegdavo visą kaimą ir bėgančius vaikus, moteris ir vyrus arba nušaudavo, arba sugaudavo ir mesdavo į ugnį.

Svarbiausia šio konflikto priežastis yra žydų statoma ant Jordano upės užtvanka, dėl kurios nukentės Jorda-

no interesai, nes upės vanduo būtų nukreiptas į Izraelį. Šią statybą finansuoja Amerikos kapitalas, dėl to Amerikos vyriausybė pareiškė, kad jeigu žydai toliau vykdys statybą Jordanui nenaudinga linkme, tai bus nutrauktas statybos finansavimas.

Britų vyriausybė įteikė Izraeliui griežtą notą, reikalaujama nubausti žudynių kaltininkus, o tuo tarpu kaimyniniai arabų kraštai pasiūlė Jordanui karinę pagalbą prieš žydus.

Abi tautos, Izraelis ir Jordanas, apskundė vieni kitus Saugumo Tarybai, kuri, kaip paprastai, nieko realaus negalės nutarti.

Kilęs incidentas yra tiek stiprus, kad grėšia sukelti karą tarp arabų ir žydų Artimuosiuose Rytuose. Dėl jo labai susirūpinusios anglosaksų tautos, kurių interesai reikalauja, kad Artimuosiuose Rytuose būtų išvengta konflikto.

POSEDŽIAVO TRYS DIDIEJI

Londono buvo sukviesta trijų didžiųjų užsienio reikalų ministerių (USA, Britanijos ir Prancūzijos) nepaprasta konferencija. Jos metu buvo patvirtintas USA ir Britanijos sprendimas perduoti Triesto zoną A Italijai. Anglijos pasiūlymas, kad Rusijai būtų pasiūsta nota, kviečiant ją į konferenciją, kurioje būtų nutarta garantuoti Sov. Rusijos neliečiamybę iš Vakarų pusės, o Rusija garantuoti Vakarų neliečiamybę, buvo atmestas Vakarų Vokietijos vyriausybei užprotestavus, nes tokiu būdu būtų patvirtinta dabartinė padėtis palaidojant pavergtiems kraštams išsilaisvinimo viltis.

TITO NEGRIS PRIE SOVIETŲ

Maršalas Tito pareiškė, kad ginčas dėl Triesto nepastūmės Jugoslavijos prie Sovietų Sąjungos.

Iš Romos pranešama, kad Italijos min. pirm. pareiškė, jog Italija yra pasirošusi sutikti su bet koku, nors jai ir nepalankiu, anglo-amerikiečių nutarimu dėl Triesto. Jis manas, kad tik plebicitas galėtų išspręsti šią sunkią problemą.

TRIESTE PADĖTIS VIS NERAMI

Artėjant Triesto A zonos perdavimo Italijai datai (numatoma perduoti lapkričio 4 dieną) padėtis vis labiau kaista. Italija ir Jugoslavija sutraukė žymius kariuomenės kiekius Triesto pasieniuose. Italija, norėdama palengvinti padėtį, pasiūlė savo kariuomenę atitraukti, jeigu tą pat padarytų ir Jugoslavija, o klausimą spręsti plebicitu būdu, matomai, turėdama davi- nių, kad balsavimai rezultatai bus jos naudai.

Artimiausia ateitis parodys, ar konflikto bus išvengta.

DAUG ŽMONIŲ AUKU ITALIJOJE DĖL POTVYNIŲ

Pietinėje Italijos dalyje užėjo tokios smarkios liūtys, kad patvino upės ir išėjo iš savo vagų. Potvyniai užliejo kaimus ir miestus, nunešė tiltus ir padarė labai daug kitokių materialinių nuostolių. Skaičiuojama, kad apie 160 žmonių prigirė.

TROCKIO ŽUDIKAS BAIGIA BAUSMĘ

Frank Jackson, kitaip vadinesis Jacques Mornand Van Den Dreschd, kuris 1940 m. nužudė Trockį, Stalino priešą, šiais metais gruodžio mėn. paleidžiamas iš kalėjimo. Jam buvo pri-teista 13 metų.

EUROPA — PASAULIO PAVOJAUS TAŠKAS

"Jeigu kiltų III Pasaul. Karas, tai jis išiliepsnotų Europoje, o ne Pacifike", — pareiškė Britų Commonwealtho Sąjungos sekret. Lordas Swinton. Jis manas, kad neramumai Azijoje yra labai rimti, bet kad tikroji grėsmė yra Europoje. Tarp kita ko jis pridūrė, jog yra nenumatoma, kad Japonija glaustųsi prie komunistų ir kad tikra- sis pavojus yra Rusija.

GEROS VĪLIOS NĖRA REIKALO BANDYTI...

Sovietų Sąjungos atstovas Mr. Vyšinskis Jungtinėse Tautose pareiškė, kad Sov. Sąjunga sutinka dalyvauti keturių didžiųjų konferencijoje, tačiau ji nesutinka, kad pirmiau būtų išbandyta jos gera valia siekti taikos, apie kurią kalba amerikiečiai kaip apie sąlygą, kad tokia konferencija įvyktų.

KORĖJOS REIKALAI NEJUDA IŠ VIETOS

Neutrali komisija dėl karo belaisvių repatriacijos priėjo liepto galą, kai kiniečiai ir š. korėjiečiai karo belaisviai, kurie atsisakė grįžti į komunistų valdomas sritis, atsisakė klausyti komunistų agentų "švietimo" pamokų. Pirmomis dienomis indų sargybos jėga privertė dalį belaisvių vykti į specialias patalpas, kur komunistų politru- kai stengėsi "perauklėti" belaisvius ir visokiais būdais juos įtikinti, kad grįžti į kilmės vietas. Toks indų elgesys buvo pasmerktas viešosios pasaulio opinijos, o ir USA davė suprasti, kad jėga neturi būti vartojama. Be to, du neutralios komisijos nariai, šveicaras ir švedas, kategoriškai pareiškė, kad jeigu bus vartojama jėga, tai jie visai pasitrauks išneutralios komisijos. Karo belaisviai atsisakė vykti į atskiras patalpas ir klausyti bolševikų melų. Tuo būdu neliko kitos išeities, kaip "švietimą" nutraukti ir kal- tę suversti "kapitalistams", kurie jėga neleidžia karo belaisviams grįžti.

Pažymėtina, kad vos 2% visų karo belaisvių susigundė grįžti į komunistų valdomas sritis. Toks menkas grįžtančiųjų procentas rodo, kiek sąmoningi tie karo belaisviai, kurie atsisakė vykti pas komunistus.

Iš USA vyriausybės sluoksnių pareiškta, kad visi karo belaisviai turės būti paleisti sausio 27 dieną, kada baigiasi jų "bandymo" laikotarpis.

Nejuda iš vietos ir politinės konferencijos reikalai. Komunistams pasiūlius preliminarinę konferenciją Panmunjone, kurioje būtų susitarta dėl būsimos politinės konferencijos dalyvių, Amerikos vyriausybė pasiū-

lymą priėmė ir jos atstovas Mr. Arthur Dean, jau turėjo pasitarimus su komunistų atstovais. Bet čia pat jau paašėjo, kad susitariti beveik nėra jokių šansų. Komunistų atstovai pirmiausia išdorožė kelias valandas trukusią jau daug kartų visur girdėtą propagandinę kalbą ir pasiūlė į būsi- mąją politinę konferenciją kviešti "neutralias" Azijos valstybes. Su to- kių pasiūlymu Mr. Dean kategoriškai nesutinka, tokiu būdu pasitarimai var- gai duos kokius nors realų rezultatų. Bekalbėdami apie taiką, amerikie- čiai jau baigė išrengti stiprią aviaci- jos bazę Pietų Korėjos teritorijoje.

AVIACIJOS NELAIMĖ AUSTRALIJOJE

Spalio 27 d. 70 mylių į šiaurę nuo Townsville (Queenslande) nukrito jūrą Dragon Rapide lėktuvas. Lėktu- vo pilotas ir 1 keleivis žuvo, o kitas keleivis išsigelbėjo išbūdamas 6 val. vandens paviršiuje.

NAUJA GYNYBOS BAZĖ KORĖJOJE

Gen. M. A. R. West Sydnejuje pareiškė, kad Korėjos neutralioje zonoje yra statoma nauja, stipresnė ir daug efektyvesnė oro gynybos bazė.

GELEŽINKELIO NELAIMĖ PRANCUZIJOJE

Iš Paryžiaus pranešta, kad netoli Lyono susidūrė keleiviniai traukiniai. Nelaimėje žuvo 10 asmenų ir 50 su- žeista.

JAV-bės KEIČIA STRATEGINĖ POLITIKĄ

Spaudos žinomis iš Vašingtono, JAV-bės numato keisti visą savo pasaulinę strateginę politiką, kurios tikslas pereiti iš vartojimo jau atgyvenusių savo amžių ginklų į naujuosius, atominius.

Du generalinio Štabo nariai, gen. Radford ir oro pajėgų štabo viršininkas gen. Twining, vyksta į Europą, o armijos štabo viršininkas gen. Ridgway vyksta į Tokiją. Šių kelionių tikslas — vietoje išsiaikinti tikrąją padėtį, kad tiksliau būtų įvykdyta reforma. Gi JAV-bių vyriausybė ruošiasi supažindinti viešąją opiniją su nu- matomais drastiškais pakeitimais, iš aiškinant visuomenei apie atominų ginklų reikšmę.

Be to, jūros laivyno operacijų štabo viršininkas vyksta į Pacifiką su tais pačiais uždaviniais, kaip ir pirmieji trys.

Kaip Reuterio korespondentas rašo, numatoma strateginė reforma apimtų: * dabartinių, jau atgyvenusių savo amžių ginklų subordonaciją naujiems, atominiamis ginklais; * sumažinimą išlaidų karo reika- lams;

* žymų sumažinimą žmonių skai- čiaus Europos žemyne ir kitur, pakeičiant juos mažesniais daliniais, ginkluotais pačiais efektyvingiausiais ginklais (atominiais);

* padidinimą JAV-bių karinės pa- galbos Vakarų Europos kariuomenei, o taip pat parėmimą atitinkamų valstybių biudžetų dolerių rezervais, kad jos būtų pajėgesnės pakelti padidėju- sias gynybos organizacijos išlaidas;

* konsolidavimą karinės ir ūkiš- kos pagalbos kitoms valstybėms vieno karinio biudžeto rėmuose;

* palengvinimą karo reikalams skir- tų lėšų naudojimo, kad Gynybos De-

partamentas galėtų, be ilgos Kongre- so procedūros, tuoj pat didinti ar ma- žinti išlaidas, atsižvelgiant į pasaulinę politikos situaciją.

Korespondentas toliau pažymi, kad jeigu dabartiniai revoliuciniai reorga- nizacijos planai bus įvykdyti, tai JAV- bių kariuomenė naudos tik vienos rū- šies ginklus, būtent, atominius.

KIEK LIETUVIŲ AUSTRALIJOJE

Australų informaciniai šaltiniai praneša, kad nuo 1948 iki 1952 metų į Australiją atvyko iš Lietuvos 8705 asmenys, iš Latvijos — 18367 ir iš Estijos 5.221. Šie skaičiai rodo tik at- vykusių asmenų kilmę, bet ne tautybę. Kiek anksčiau buvo skelbiama, kad lietuvių Australijoje esama apie 9.900. Matyt, skaičius dabar patikslintas. Atmetus mažiausia apie 10% nelietu- vių, kurie tik įsirašė lietuviais, lieka, kad lietuvių Australijoje esama apie 7.900 asmenų. Taigi, esant tokiam mažam skaičiui sunku laikytis ir lie- tuviškai spaudai, nes permaža skaity- tojų.

10 MILIJONŲ SVARŲ NUOSTOLIŲ DĖL KELIŲ NELAIMIŲ

Vidutiniškai Australijoje kelių nelaimėse būna užmušta apie 5.100 žmo- nių per metus. Materiališkai skai- čiuojant, kasmet susidaro apie 10mil. svarų nuostolių. Kelių nelaimės yra ketvirta mirtingumo priežastis Aus- tralijoje.

NAUJAS PLAUKIMO REKORDAS

Batista Pereira, 32 metų amžiaus portugalų plaukikas perplaukė Gibraltaro sąsiaurį per 5 val. 4 minutes.

SIEKIAMA SULYGINTI MOTERŲ TEISES SKYRYBŲ BYLOSE

Karalienės teisinis patarėjas, Mr. Joske, kalbėdamas Moterų Teisinių Draugijos susirinkime Melbourne, pareiškė, kad Australijos skyrybų įstatymas yra chaotiškas, kuris skyry- bų atvejų moterį stato į daug sunkes- nes sąlygas, negu vyrą. Vyrui gauti persiskyrimą yra labai lengva, tuo tarpu moteriai kur kas sunkiau. Mr. Joske nuomone, įstatymas turi būti pakeistas ir moters teisės šiuo atžvil- giu turi būti sulygintos su vyro teisė- mis.

SIULO PAVARTOTI ATOMINES BOMBAS PRIEŠ SOV. RUSIJĄ

Buvęs USA Atominės Energijos Komisijos pirmininkas Mr. Gordon Dean pareiškė, jog būtų naudinga įspėti Sovietų Rusiją, kad jeigu ji vėl bandys kur nors įvykdyti užpuolimą, tai prieš ją bus pavartotos atominės bombos.

"Kemiaus valdovams turi būti aišku, kad mes, nepakęsdami agresijos, pasistengsime ją nuslopinti pir- miau, negu ji pasieks mūsų kraštą, nes mes nenorime karo ant mūsų žemės, kaip lygiai jo nenori ir mūsų są- jungininkai".

Toliau jis pareiškė, kad Amerikai pats laikas suprasti, jog po dviejų me- tų ir Sov. Sąjunga turės pakankamai atominų bombų, kad galėtų sunaikinti Ameriką.

RUSIJOS KRAŠTUOSE STIPRĖJA BADO PAVOJUS

Sovietų Rusijoje ir jos okupuotuose kraštuose vis labiau stiprėja maisto trūkumas ir bado pavojus. Nors jaut kuris laikas Kremliaus valdovai "stengiasi" pakelti žemės ūkio produkciją, tačiau ji ne tik kad nekyla, bet vis smunka. Prieita prie net tokių dras- tiškų priemonių, kad pradėta uždarinėti fabriškai arba mažinti jų produ- cija ir darbininkai siunčiami iš mies- tų į žemės ūkį. Matomai, miestuose nėra kuo maitinti gyventojų. Pav., Vengrijoje apie 200.000 darbininkų gavo įsakymus aplėisti miestus. Slo- vakijoje sustabdytas didelis geležies liejimo fabrikas ir t.t. Žinoma, miesto darbininkai žemės ūkio nepakels, nes jie nieko ten neišmano. Kolchozinin- kai taip pat neturi jokio noro kelti pro- dukcijos, nes viskas iš jų atimama.

BERIJA ISPANIJOJE?

"San Diego Union" korespondentas iš Madrido praneša, kad asmuo, kuris sakosi esąs Lavrentijus P. Berija, yra Ispanijoje. Pranešime, kad Ispanijos vyriausybė šį klausimą laiko griežtoje paslapyje ir ruošia raportą JAV-bių se- natoriui Joseph McCarthy.

SOVIETAI PAGROBĖ JAPONŲ LAIVĄ

Netoli Sovietų okupuotos Kuna- shung salos buvo pagrobtas japonų banginių medžiotojų laivas. Tai jau trečias laivas, pagrobtas Sovietų sar- gybų.

Jau pats metas siųsti prenumeratą Australijos Lietuviai 1954 METAMS!

Atėjus šventėms išlaidos ir be to gerokai padidėja, tuo tarpu gi ankstesnis laikraščio užsakymas palengvina iš- spręsti finansinę problemą, o Leidyklai — laiku ir leng- viau sutvarkyti prenumeratorių adresus ir sąrašus.

1954 metais Australijos Lietuvis eis tokios pat apim- ties ir dydžio kaip ir šiais metais, būdamas visų laikraš- tis — visi gali ir galės pasisakyti jame savais reikalais, išdėstyti savas pažiūras, išreikšti savo nuomones.

Australijos Lietuvis prenumerata, kartu su kalendo- rium, lieka ta pati: metams £ 2.10.0, pusei metų £ 1.6.0.

Užsakymus adresuoti: Australijos Lietuvis, 35 Cator Street, Hindmarsh, S. A.

ARGENTINA

* Pian. A. Kuprevičius vėl vyksta koncertuoti į Pietų ir Centro Amerikos šalis. Pavasarį išsikels į JAV.

* "Arg. Liet. Balso" spaustuvės ir Lituistikos Muziejaus statyba eina jau į galą. Muziejuje numatoma sutelkti daug vertingos lituanistinės medijos. Lapkričio 9 d. ALB redakt. K. Norkui sueina 60 metų amžiaus.

JAV-bės

* Min. St. Lozoračio 55 metų sukaktis paminėta Amerikos lietuvių spaudoje. Ta proga Am Balsas, nupakojęs min. Lozoračio diplomatinę veiklą ir jo, kaip užsienyje veikiančių Lietuvos diplomatų vadovo, jų šefo, žygius, perdavė jo pareikšimą, kad Lietuvos Nepriklausomybė yra visos Europos problemos dalis. Lietuva yra ir bus gyva — ir bus vėl nepriklausoma.

* Amerikos lietuvių spaudoje daug rašoma apie E. Warreną, buv. Kalifornijos gubernatorių ir tų pareigų išrinktą eiti net tris kartus, dabar paskirtą aukščiausiu JAV teisėju. Warrenas smarkiai užsisloja už darbininkų teises ir yra taip pat parodęs daug palankumo lietuvių laisvės bylai.

* Tremty gyvenančiam prof. Myk. Biržiškai, vienam iš 3 gyvų likusių Vasario 16 d. Akto signatarų, spalio 3 d. suėjo 50 m. jo spaudos darbo. Tą sukaktį atžymėjo lietuvių spauda ir radijai.

* JAV-se Čikagos mieste vėl pradėtas leisti savaitraštis "Laisvoji Lietuva". Red. Vyt. Staneika, redakcijos dirba ir dr. K. Sruoga.

URUGVAJUS

* Lietuvių Bendruomenės vardu rugsėjo 26 d. buvo surengtas didelis ir labai pavykęs Mindaugo vainikavimo 700 metų minėjimas, kuriame dalyvavo ir gilių simpatijų lietuviams kalbą pasakė Šv. Tėvo nuncijus Urugvajuje mons. Dr. Alfredo Pacini ir nemaža diplomatų, tarpe jų Vokietijos ministeris prof. G. Herbig.

JAV ambasadoriaus vardu patarėjas Ed. Trueblood, ispanas, lenkas ir kt. Didelė ir puošni salė miesto centre darė iškilmingą įspūdį šimtams lietuvių ir svetimtaučių. Prof. J. Venskų ispaniškai skaitė išsamią mokslinio pobūdžio paskaitą apie lietuvių tautą, jos istoriją, Mindaugo krikšto ir vainikavimo aplinkybes. Lietuvių choras, p. Gabaliauskienės vedamas, padainavo "Kur bėga Šešupė" ir keletą liaudies dainų, kuriomis ypač domėjosi gausūs svetimtaučiai. Dainos ir jaunimo tautiniai šokiai buvo paaiškinti ispaniškai ir publikai labai patiko. Svečiams buvo išdalinta specialiai paruoštas iliustruotas leidinėlis apie Lietuvą "Lietuva amžių bėgyje".

Montevideo dienraščiai, kaip "El Bien Publico" ir "Diario Espaniol", įsidėjo minėjimui pritaikytus vedamuosius. Baigiamąjį žodį tardamas bendruomenės pirmininkas kun. St. Grigaliūnas paprašė Vatikano pasiuntinį perduoti Šv. Tėvui Urugvajaus lietuvių padėką už moralinę mūsų tautai paramą, taip pat pranešti apie tvirtą lietuvių išeivių pasiryžimą kovoti dėl Tėvynės išlaisvinimo.

VENECUELA

* Inž. A. Mikalauskas pasižymi savo statybomis visame krašte. Jis pats Valencijos mieste yra pasistatęs puošnią vilą su visais moderniaisiais įrengimais ir dideliu apelsinų sodu. Inž. A. Mikalauskas yra suprojektavęs ir pastatęs Venecueloje visą eilę naujų bažnyčių. Atvykęs į Maracay miestą, Venecuelos prezident. Perez Jimenez su juo kalbėjosi įvairiais tarnybiniais reikalais apie pusę valandos.

Pasikalbėjimas

SU LIETUVOS LAISVĖS KOMITETO PIRMININKU VACLOVU SIDZIKAUSKU

Klaus: Pone Sidzikauskai, Lietuvos Laisvės Komitetas New Yorke palaiko santykius su tarptautinėmis organizacijomis ir kitų Sovietų pavergtųjų tautų politiniais organais bei seka Jungtinių Tautų posėdžius. Ką Tamsa galėtum pasakyti apie šiuo metu New Yorke vykstančią Jungtinių Tautų Pilnates Sesiją? Ar yra kas iš jos darbų gali būti įdomu lietuviams Tėvynėje?

Atsak: Pereitą mėnesį prasidėjusių Jungtinių Tautų Pilnates Sesijos dienotvarkėje yra eilė klausimų, kurie yra įdomūs lietuviams ir kurių svarstymas Jungtinėse Tautose turės atskleisti Maskvos vyriausybės nusikaltimus tarptautinei teisei ir žmogiškumui. Tai yra žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių, spaudos laisvės, tremtinių, karo belaisvių ir kiti klausimai. Tačiau mūsų požiūriu, bene svarbiausias yra priverčiamąjį darbo klausimas.

Klaus: Kaip tas klausimas iškilo Jungtinėse Tautose?

Ats: Greit sukaks 25 metai, kai Tarptautinis Darbo Biuras stengiasi pagerinti dirbančiųjų būklę ir sudrausti išnaudojamą žmogaus visur ten, kur tokia sistema yra praktikuojama. Amerikos Darbo Federacija apskundė Sovietų Sąjungą praktikuojant priverčiamąjį darbą ir vergų darbo stovyklų sistemą. Jungtinių Tautų Ekonominė ir Socialinė Taryba, kuri buvo susirinkusi prieš du mėnesius Čilės valstybės sostinėje Santjago, rado, kad tas skundas yra pagrįstas ir kad kai kurių valstybių praktikuojamas priverčiamas darbas yra nesuderinamas su tų valstybių tarptautiniais įsipareigojimais ir todėl turi tarptautinės reikšmės. Tam klausimui ištirė abi organizacijos — Jungtinių Tautų Ekonominė ir Socialinė Taryba

ir Tarptautinis Darbo Biuras — sudarė specialų komitetą, kurio pirmininkas yra Indijos atstovas Sir Ramasami Mudaliar ir nariai — Norvegijos atstovas Paal Berg, buv. Aukščiausiojo Norvegijos Teismo pirmininkas, ir Peru valstybės atstovas, ministeris Enrique Garcia Sayan. Sakytas Komitetas vedė tardymus New Yorke ir Ženevoje, susipažino su darbu reguliuojančiais įstatymais ir potvarkiais ir apklausinėjo daugybę liudytojų.

Klaus: Ar laisvėje esantieji lietuviai ar politiniai lietuvių organai turėjo kokių santykių su tuo komitetu?

Ats: Taip. Lietuvos Laisvės Komitetas New Yorke pateikė apščiui davinių ir įstatyminių nuostatų, pavaizduojančių darbininko ūkinę būklę bolševikų okupuotoje Lietuvoje, o taip pat ir įrodymų, kad šių dienų Lietuvoje yra visa eilė priverčiamąjį darbo stovyklų, kuriose kankinami ir marnami tūkstančiai lietuvių. Be to, Lietuvos Laisvės Komitetas pateikė įrodymų, kad šimtai tūkstančių lietuvių politiniais sumetimais yra okupanto ištremti į Sibirą, Kazakstaną, Altajį ir kitas Sovietų Sąjungos vietas ir ten patalpinti vergų darbo stovyklose. Dokumentais ir liudytojų parodymais Komitetas pavaizdavo nepakęčiamas sąlygas, kuriose ištremtieji lietuviai yra priversti gyventi.

Klaus: Ar kas nors lietuvių liūdijo Tamstos suminėtam specialiam Komitetui?

Ats: Visa eilė. Jų parodymai padaryti po prieraika ir tinkamai paliūdyti buvo įteikti raštu, o Dr. Mykolas Devenis, Lietuvos Laisvės Komiteto prašytas, davė JT Komitetui parodymus žodžiu.

Klaus: Ką bendro turi dr. Devenis su priverčiamąjį darbo klausimu?

Ats: Labai daug. Dr Devenis, nors

ir Amerikos pilietis, buvo pirmosios bolševikų okupacijos pradžioje suimtas Lietuvoje, NKVedistų tardytas, kankintas, nuteistas ir ištremtas į Vorutą, Pečoros upės žiotyse. Vorkutos priverčiamąjį darbo stovykla yra tikras pragaras žemėje. Dr. Devenis išbuvo tame pragare daugiau metų laiko ir tik dėl to, kad jis yra gydytojas, išliko gyvas. 1942 m. jis buvo Amerikos vyriausybės išlaisvintas. Taigi dr. Devenis yra gyvas bolševikų žiaurumo ir nekaltų žmonių kankinimo liūdytojas. Ji pavaizdavo sąlygas, kuriose gyvena ir miršta nelaimingosios komunistų režimo aukos, jų tarpe daugelis lietuvių.

Klaus: Ar specialusis JT ir Tarpt. Darbo Biuro Komitetas baigė savo darbą?

Ats: Taip. Jis surašė platų ir dokumentuotą 621 spausdinto puslapio raportą, kurį š.m. gegužės mėn. įteikė JT Ekonominė ir Socialinė Tarybai. Tame raporte Komitetas atskleidžia esamumą Sovietų Sąjungoje dviejų priverčiamąjį darbo sistemų, kurių viena naudojama politinei prievartai ir baudimui už politinius įsitikinimus, o antroji — vartojama ekonominiams tikslams. Tai kontatavęs, Specialusis Komitetas savo raporte pareiškė štai ką:

"Priverčiamąjį darbo sistemą liečiantieji faktai yra tokio svarbaus ir rimto pobūdžio, kad jie esminiai pažeidžia pagrindines žmonių teises, stato į pavojų darbo žmonių laisvę ir teisingą padėtį, ir laužo Jungtinių Tautų Chartos įsipareigojimus ir nuostatus. Komitetas todėl randa, kad tos priverčiamąjį darbo sistemos, taigi abi jos formos, turi būti panaikintos."

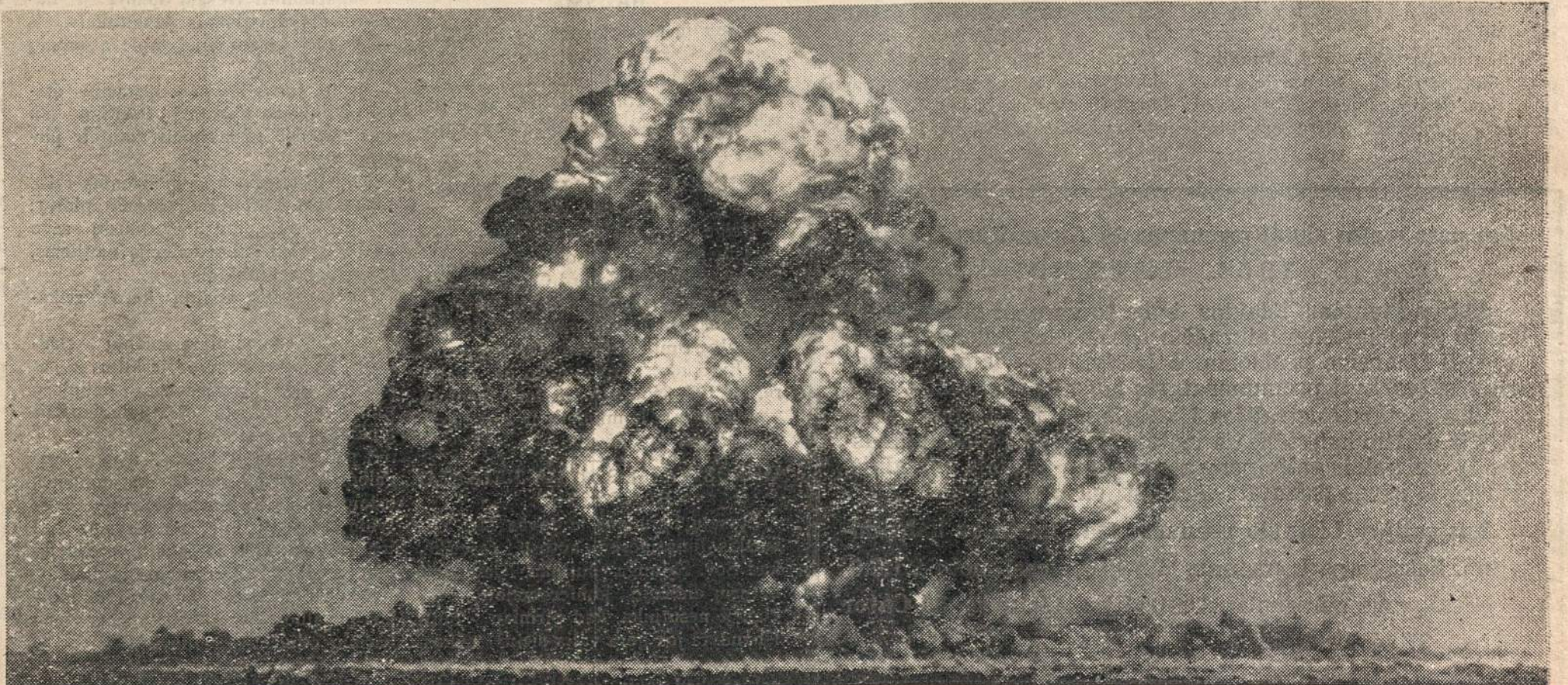
Klaus: Ar Tamstos čia suminėtame (Perkelta į 3 psl.)

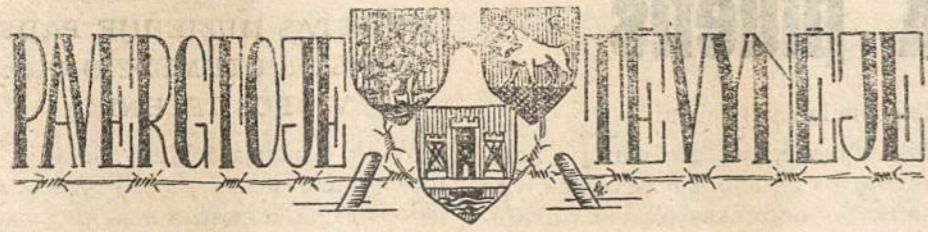
SUSPROGDINTA PIRMOJI ATOMINĖ BOMBA AUSTRALIJOS KONTINENTE

Spalio 15 dieną Woomeros srityje, Pietų Australijoje, dalyvaujant anglių bei australų mokslininkams bei JAV-bių stebėtojams, susprogdinta pirmoji atominė bomba Australijos kontinente. Tiesa, praėjusiais metais netoli Vakarų Australijos, Monte Bello saloje, buvo susprogdinta dar stipresnė bomba, gi iš viso pasaulyje jau yra susprogdinta apie 50 atominė bombų. Tačiau pačiame Australijos kontinente tai buvo pirmoji bomba, gi netrukus seks dar viena, matomai, turinti kokias nors kitokias savybes, nes dvi lygiai tokias pat bombas, atrodo, nėra prasmės.

Sprogdinimo vaizdus talpiname šiame laikraštyje, kad skaitytojai geriau orientuotųsi, kaip atrodo atominės bombos sprogdimai.

Successive stages in atomic explosion at Woomera. Within a thousandth of a second of the detonation, the atomic cloud started to rise. The explosion was accompanied by a flash of unbelievable brilliance. This is shown in the top picture. The next picture shows the fireball beginning its ascent—surging mass of billowing smoke and flame. The mushroom cloud dispersed rapidly. It eddied 15,000 feet high and was blown away to the north-east within 15 minutes by stronger air currents.

Kad galėtų kiek pristabdyti nuolatinių žemės ūkio smukimą, kaip žinoma, TSRS min. tarybos ir kp ck nutarimu buvo paskelbtos "priemonės gyvulininkystei šalyje išvystyti", tikriau — smulkiai nustatyta, ką ir kiek kolektyviniai ūkiai ir kokiomis kainomis turi atiduoti valstybei, o neatidavę — negalės iš jos nieko gauti. Kaip matyti iš Vilniaus radijo spalio 2 ir kt. dienų pranešimų, panašiu būdu buvo nustatytos

"priemonės MTS darbu pagerinti", taip pat sodų, uogynų, bulvių ir daržovių gamybai sustiprinti.

Jau pati TSRS ministerių taryba ir kp ck konstatavo, kad "bulvių ir daržovių gamyba šalyje smarkiai atsilieka nuo gyventojų... derlingumas tebėra nepaprastai žemas, daugelis kolūkių neįvykdo bulvių ir daržovių privalomųjų pristatymų valstybei..." Faktiškai padėtis yra dar blogesnė, jei galiausiai net komunistai buvo priversti smarkiai sumažinti valstybei skirtąsias prievoles. Taigi, kaip principas, priverstinis ūkininkavimas paliktas nekeistas, naujai paskelbtos tik normos ir kainos. Faktiškasis racionalavimas, kitaip tarus, raudonoji baudžiava palikta ir toliau. Toji baudžiava, savaime suprantama, apima ir pavergtąją Lietuvą. Kad vis sunkėjanti ekonominė padėtis nepažadėtų ir visos komunistinės santvarkos, kaip

matyti iš sovietinių radijo pranešimų, įsakyta iki ateinančių metų pavasario pasiūsti į MTS 100.000 agronomų ir zootechnikų, keletą tūkstančių inžinierių mechanikų etc. Drauge vedama propaganda ir Lietuvoje, kad esą, "dabar jau daug kas nori patys grįžti į žemės ūkį", tikriau — bolševikų parinkti "savanoriai" stengiasi raudonąją baudžiavą bent propagandoje pavaizduoti kiek galima šviesesnėmis spalvomis.

Trūkumų gausybė įvairiose gyvenimo srityse

galų gale privertė komunistus mažinti net privalomas valstybei pristatytų normas. Už viską kaltininkų, be abejo, ieškoma ne pačioje kom. santvarkoje, bet atskiruose, dažniausiai nekaltuose pareigūnuose. Štai kaip patį kom. spauda ir radijui pavaizduoja tuos trūkumus. "Tiesa" Nr. 214 (10.9.53), rašydama apie Ramygalos rajono "Šviesos" kolūkį, pastebi: "Kas iš tų gyvulių.

jei iš karvės teprimelžiama vos po kelis litrus pieno per dieną, — samprotauja pats kolūkio pirmininkas J. Januška, — neapsimoka... Nege-resni reikalai ir kiaulių farmoje.

Kiaulės ir paršeliai paskendę sru-tose,

blogai šeriami, nyksta..." Be abejo, taip yra ne tik viename "Šviesos" kol-

ūkyje.

Štai Šėtoje apyl. ligoninės vedėjas K. Adomaitis ir net "LTSR aukščiausios tarybos deputatė" A. Malinauskienė per "Tiesos" Nr. 206/53 skiltis skundžiasi, kad norint patekti į Kėdainius, "nėra jokių susisiekimo priemonių". Todėl žmonėms tenka naudotis patikimiausia susisiekimo priemone — savomis kojomis, arba "pedibusais..."

Kaip "Sov. Litva" dar kiek anksčiau skelbė,

pasiničiamos į bazes prekės dažnai visai nepasiekia vartotojų.

Štai kad ir Dusėtų rajono bazės dir. Irsovas prekes į atskiras parduotuves išskirsto tik tada, "kai visi jo giminaičiai ir pažįstami yra pilnai aprūpinti..."

"Tiesa" Nr. 209/53 aprašo, kokia yra mitybos padėtis Kauno valgyklose.

Nusiskundžiama ne tik tarnautojų nemandagumu, "grubių elgesiu su darbo žmonėmis, sukčiavimais ir apgaudinėjimais", bet ir tuo, kad "Kauno valgyklų tresto įstaigose siauras maisto produktų asortimentas. Valgyklose sunku gauti bulvių, raugintų agurkų, pieno produktų. Kai kurie maisto produktai, kuriuos dalina pačios valgyklos, žemos kokybės ir nepatenkina darbo žmonių." Aišku, geresnės kokybės esti nebent tik tie, kuriuos valgytojai patys įstengia "susiorganizuoti". Todėl ar tenka stebėtis, kad, kaip pripažįsta pati "Tiesa", Kauno valgyklų trestas "neįvykdė taip pat ir pusės metų plano", o "Metropolio" restorano direktorė Krasilnikova primė į darbą "savo bičiulį Goldą, nors

ir savavališkai išėjusį iš Gintaro restorano". Tokių "pasiskyrimų" esti ir daugiau.

Iš viso kom. spaudoje nuolat mirga panašių žinių:

"daugiau bulvių ir daržovių", "gerinti darbo žmonių mitybą", "gerinti darbą statybininkų darbe", "Lazdiujuose praleidžiamas geriausias sėjos laikas" ect.

Vilniaus miesto darbo žmonių deputatų tarybos 4-ji sesija

konstatavo, jog "eilės žmonių, ūkininkų bei tarybinių organizacijų vadovai nepakankamai skiria dėmesio biudžeto vykdymui, pajamų ir socialistinio ūkio didinimui. Vien tik "Tauro" alaus gamykla, neįvykdžiusi 1952 m. gamybinio plano, liko skolinga biudžetui 10,5 mil. rublių... Vilniaus miesto ir rajono vykdomieji komitetai blogai išnaudoja išskiriamas lėšas gyv. namų statybai ir remontams. Miesto Lenino ir Tarybų rajonuose šiemet

kapitaliniu būdu neatremontuotas nė vienas namas.

Miesto tarybiniai organai nevysto kovos prieš broką remontuojant butus". Ar bereikia geresnės atestacijos apie bolševikinę "tvarką", kokią ją duoda "Tiesa" ir "Vilniaus miesto darbo žmonių deputatų tarybos sesija"?

Komunistai giriasi, kad Lietuvoje "žydi turizmas",

nes "dabar čia yra puikios galimybės turizmui vystytis". Kaip jis iš tikro "žydi", atskleidžia per "Tiesos" skiltis J. Pakutinskas: niekas turizmu nesirūpina, jis nėra "masiškai ir pakankamai kvalifikuotas", o "profesinių sąjungų taryba nesukūrė nė vienos turistinės bazės ir stoties, neturi tokio organo, kuris galėtų rekomenduoti maršrutą, suteikti metodinę paramą..." Kaip gali turizmas "žydėti", jei pvz. restoranuose negalima gauti net bulvių? Kaip kartais panašiai "žydi" pirmaujantieji kol. ūkiai, "Tiesa" rašė jau š. m. liepos 7 d. "yra nemaža atsitikimų, kad už pirmaujančių kolūkių slepiasi atsilikėliai, silpnai tesirūpiną visuomeninio ūkio išsivystymo reikalais". Čia ir yra bolševikinė "paslaptis", kaip iš nežydinčio statistiniais skaičiais — padaryti "žydintį".

"Žydėjimui" sustiprinti LTSR aukščiausios tarybos prezidiumo įsakais paskiausiai įsteigta visa eilė naujų maisto ir pramoninių prekių ministerijų.

Ministerių tarybai buvo pavesta patvirtinti sąrašus žmonių bei

IŠ VLIKo VYKDOMOSIOS TARYBOS VEIKLOS

VLIKo Vykđ. Tarybos Lietuvybei Išlaikyti Taryba

pastaruoju metu savo veiklą plečia ypač dvejose srityse. Pirmoje eilėje rūpinamaisi kuo galint prisidėti prie Kersteno rezolucijos įvykdymo. Lietuvybei Išlaikyti Taryba yra paprašiusi įvairių kraštų lietuvių bendruomenes surinkti visą turimą medžiagą, dokumentus, liūdytojų pavardes, kurie galėtų suteikti parodymų JAV jau sudarytai komisijai ištirti Lietuvos ir kitų Baltijos kraštų okupaciją ir Lietuvos gyventojų persekiojimus. Šiuo metu bendruomenių organai parenka liūdytojus Vokietijoje ir kituose pasaulio kraštuose, išskyrus JAV, kur jie apklausinėjami, jų parodymai užprotokoluojami ir pė to siunčiami į ALT Amerikoje.

Gautosiomis žiniomis, Kersteno Komisijos darbas pradėdamas jau šį mėnesį.

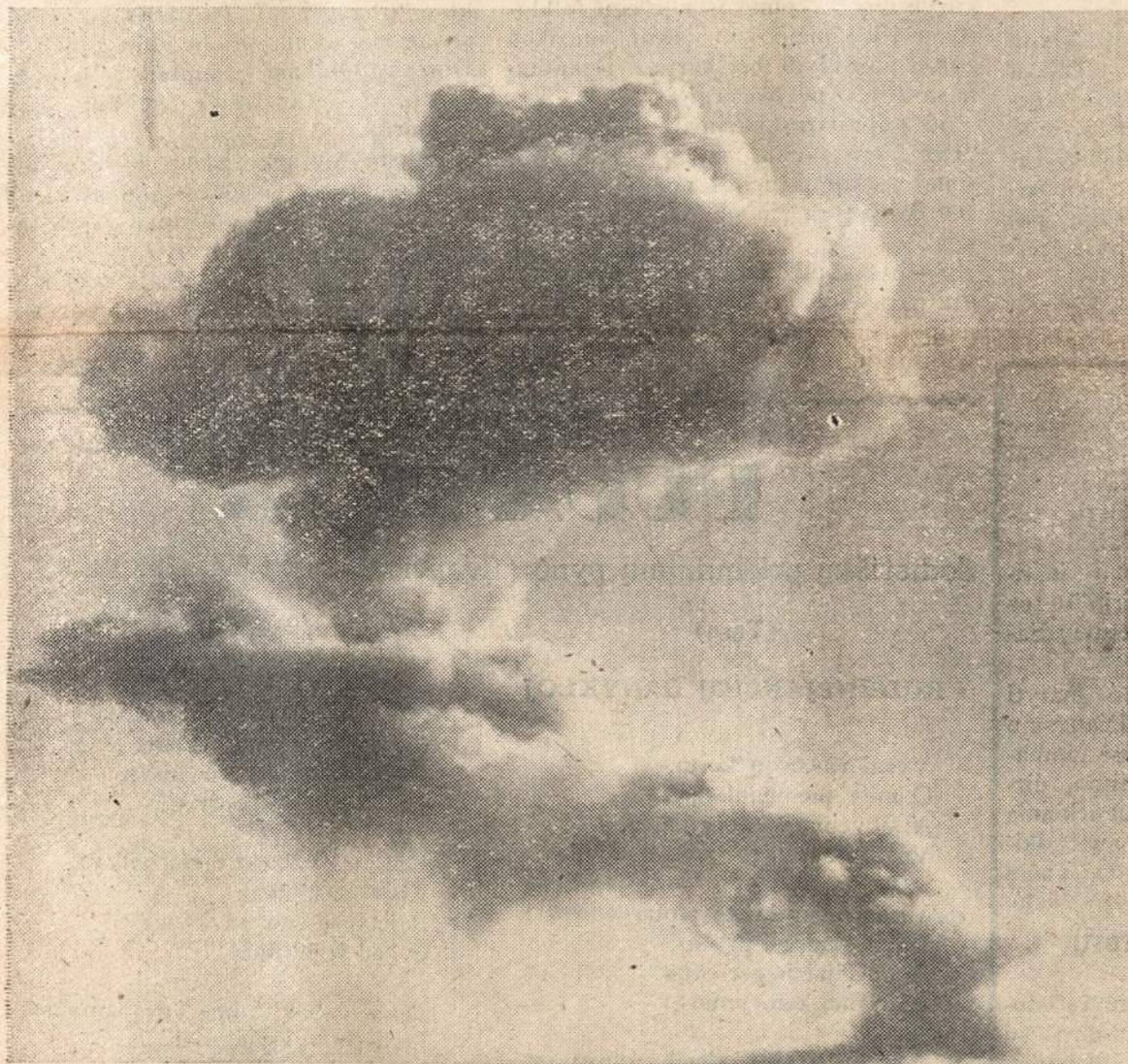
Be liūdytojų iš Vokietijos ir kitų Europos bei užjūrio kraštų, žinoma, dar daugiau liūdytojų Komisiją turės apklausinėti pačios JAV-bėse. Netenka abejoti, kad Komisijos darbas, paremtas šimtais gyvųjų liūdytojų apklausinėjimų, bus sėkmingas ir kad Komisija, savo darbą baigusi, galės JAV kongresui pateikti labai svarbių dokumentinių duomenų apie klastingą Lietuvos ir kitų Baltijos kraštų okupaciją ir beatodairinį gyventojų naikinimą per visą abiejų okupacijų laiką.

LIT pastaruoju metu pradėjo vykdyti knygų paskirstymo planą visiems lietuviškos židiniams visame laisvajame pasaulyje.

Neseniai įsigyta daugiau kaip 10000 egz. knygų, tarpe jų per 1.500 egz. vadovėlių, apie 5.000 vaikų literatūros, apie 2.000 egz. beletristikos, apie 1.000 poezijos knygų, 700 egz. gaidų rinkinių ir kt. LIT sudarytu planu visos tos knygos numatytos paskirstyti pirmoje eilėje lietuviškosioms mokykloms, bibliotekoms, darbo kuopoms Vokietijoje, atskiroms šeimoms ir kt.

Pradžioje numatyta išskirstyti per 2.700 knygų. Jos siunčiamos, išskyrus Š. Ameriką (JAV ir Kanadą), pirmoje eilėje į Vak. Vokietijos mokyklas, gimnaziją ir bendruomenių bibliotekas. Iš kitų Europos kraštų leidinius (Perkelta į 6 psl.)

organizacijų, kurios turi būti perduotos naujai įsteigtosioms ministerijoms.

LEFT: The development of the atomic cloud, shown twisting and spiralling in the sky.

KAIRĖJE: atominio debesies susidarymas, kukuliuojantis ir spyruokliuojantis danguje

RIGHT: After mushrooming, the cloud assumed the rough shape of a wild aborigine's profile. The silhouette of the blackfellow's head can be seen at the top right of the picture.

DEŠINĖJE: Įgavęs grybo formą, debesys sudarė laukinę "aborigino" profilio vaizdą. Juoduko galvos silueta aiškiai matomas dešinėje debesies pusėje.

By courtesy of The Chronicle

PASIKALBĖJIMAS SU VACLOVU SIDZIKAUSKU

(Atkelta iš 2 psl.)

raporte yra tiek pat pavaizduota darbo žmogaus būklė Sovietų pavergtoje Lietuvoje?

Ats: Taip, ir tai gana apščiai ir išsamiai.

Klaus: Koks to raporto likimas?

Ats: Tą raportą svarstė savo posėdyje Ženevoje š. m. gegužės mėn. JT Socialinė ir Ekonominė Taryba ir, turėdama galvoje esamą tarptautinę įtampą, nutarė su jos svarstyimu J. Tautose kiek palūkėti. Tačiau JAV vyriausybė nusistatė kitaip. Ji rado, kad Sovietų Rusijos vyriausybės praktikuojamoji priverčiamoji darbo sistema yra taip svarbi ir turi tokios didelės reikšmės taikai ir tarptautiniams santykiams, kad yra reikalinga, jog J. Tautos šioje Pilnaties Sesijoje tą klausimą apsvarstytų ir padarytų reikiamas išvadas. Amerikos Delegacijos pasiūlymu priverčiamoji darbo klausimas buvo įrašytas į dabartinės JT Pilnaties Sesijos dienotvarkę. Tą Amerikos žygį parėmė Tarpt. Darbo Biuras ir šiomis dienomis St. Louis mieste Amerikoje posėdžiavęs Amerikos Darbo Federacijos metinis kong-

resas.

Klaus: Koks yra Lietuvos politinių veiksmų vaidmuo šiame klausime.

Ats: Viešas bolševikų įvestas Lietuvoje baudžiavos ir lietuvių darbo žmogaus išnaudojimo bei šimtų tūkstančių lietuvių kankinimo ir marini-mo vergų darbo stovyklose Sibire ir kitur atskleidimas iš Jungt. Tautų tribūnos turi didelės reikšmės Lietuvos laisvinimo bylai. Todėl Lietuvos politiniai veiksniai laisvajame pasaulyje glaudžiai tuo reikalu bendradarbiauja su visų kitų komunistų pavergtųjų valstybių politiniais organais, stengiasi įjungti į tą akciją visas lietuvių organizacijas visame pasaulyje, sukelti laisvojo pasaulio viešąją opini-ją prieš komunistų žiaurumus ir paveikti demokratinę valstybių delega-cijas Jungtinėse Tautose, kad jos aktyviai dalyvautų to klausimo svarstyme ir balsuotų už rezoluciją, kuri pamerktų tokius komunistų darbus ir verstų Sovietų vyriausybę panaikinti priverčiamoji darbo sistemą tiek pačioje Sov. Rusijoje, tiek jos okupuotose Vidurio ir Rytų Europos valsty-bėse, taigi, ir Lietuvoje.

Redaguoja P. Pusdešris

LIETUVIŲ SALEZIEČIŲ INSTITUTAS

BENDROS ŽINIOS: Italijoje, 29 km. į rytus nuo Torino, ant aukštos kalvos stovi paprastas, kelių tūkstančių gyventojų miestelis. Jį supa dideli vynuogynai ir įvairūs vaismedžiai. Gamta savo augmenija yra labai įvairi ir graži. Klimatas — švelnus ir visais atžvilgiais sveikas.

Aukščiausioje šio miestelio vietoje randasi sena, bet dar labai gerame stovyje vieno Romos didiko vasaros rezidencija — pilis.

1898 m. šią pilį nupirko Kun. Rua (Šv. Jono Boso įpėdinis) vietos jaunimui. Buvo įsteigtas Saleziečių Institutas. Nuo to laiko šie rūmai su daržiu bei kitais pastatais priklauso TT Saleziečiams. Įkurtoji įstaiga su laiku smarkiai plėtėsi. Kilę reikalai ją perkelti į erdvesnes patalpas. Jai išsikėlus pilis liko tuščia. 1951 m. įstaigos direktoriumi skiriamas mūsų tautietis kun. Juozas Zeliauskas. Jis, matęs lietuvių tremtinių gyvenimą, pasiūlė savo dvasinei vyriausybei įsteigti Lietuvių Saleziečių Institutą, kuriame lietuviškasis jaunimas galėtų auklėtis, mokintis ir ruošti krikščioniškajam gyvenimui.

Institutas iškilmingai atidaromas 1952 m. gegužės mėn.

JAM VADOVAUJA: Kun. J. Zeliauskas (direktorius), kun. A. Naujokas (prefektas), kun. P. Gavėnas (katechetas), kun. S. Šileika (studijų tarėjas), kun. P. Urbaitis (dvasios tėvas), kun. K. Budavičius (auklėtojas), Dail. V. Aleksandravičius (meno reikalų ir spaustuvės vedėjas).

Šiandien institute yra 3 kl. rikai ir 40 auklėtinių.

NAUJI KANDIDATAI į Lietuvių Saleziečių Įstaigą priimami visi sveiki jaunuoliai nuo 10 - 16 m. amžiaus, baigę bent pradžios mokyklą besąlyginiai, o vyresni tik susitarus su instituto vadovybe.

Institute yra religinis auklėjimas saleziečių metodu, o tautinis — prisilaikant VLIKO ir PLB nurodymų.

MOKSLAS. Čia veikia privati Lietuvių Saleziečių Gimnazija. Jinai turi teisę ruošti lietuviškąjį jaunimą brandos atestatui įsigyti. Jį išduoda TT Saleziečių ar kita kuri nors valstybinė italų gimnazija.

Lietuviškoje mokykloje dėstoma pagal Lietuvos Švietimo Ministerijos programą ir pagal PLB bei Italų Inspekcijos parėdymus.

Dėstoma svietimos kalbos: italų, anglų, vokiečių, lotynų ir graikų, o iš muzikos — fortepijonas, vargonai, akordeonas, dūdos.

Jaunuoliai, nesugebą ar nenorį išeiti

gimnazijos kurso, gali lankyti įvairias modernias įrengtas italų saleziečių matų mokyklas.

Kiekvienas jaunuolis pirmoje vietoje mokosi, stengiasi įsigyti brandos atestatą, o tik vėliau laisvai pasirenka pašaukimą, t.y. apsisprendžia kuo jis norėtų būti.

BENDRABUTIS: Prie Instituto veikia bendrabutis su 40 berniukų. Jame galėtų lengvai ir patogiai sutipti dar kita tiek. Daugumai išlaikymas čia yra veltui. Auklėtiniai yra visi lietuviai iš įvairių kraštų, daugiausia iš Vokietijos ir Anglijos.

Jų amžius ir išsilavinimas nevienodas. Nežiūrint viso to, sugyvenimas yra labai gražus, pavyzdingas.

MATERIALINĖ PADĖTIS. Šis institutas negauna jokios piniginės pagalbos nei iš Italų Valdžios, nei iš BALFO, nei iš ALTOS, nei iš PLB, nei iš Bažnyčios.

Jis išsilaiko iš privačių geradarių, kuriems rūpi mūsų krikščioniškojo jaunimo ateitis. Daugiausiai paramos susilaukiama iš JAV, Anglijos, Kanados ir Australijos lietuvių bei kitų prietelių Italijoje ir už jos ribų.

Visa Instituto vadovybė su paskirais savo lektoriais bei auklėjais dirba iš idėjos, be jokio atlyginimo.

SPORTAS. Institutas turi savo krepšinio ir tinklinio aikštes ir sudaro galimumą kultivuoti įvairius žaidimus bei sporto šakas.

LIETUVIŠKUMAS. Institute dėsto daugumoje lietuvių kunigai bei lektorai.

Maldos, giesmės ir dainos skamba lietuviškai. Vadovėliai, maldaknygės, giesmynai, bei knygos — lietuviški.

Papuošimai, užrašai bei skelbimai — kaip gerai laikais Lietuvoje.

Kiekvieną vakarą institute kieme lietuviškas jaunimas traukia sutartinę, kuri netik garsiai, bet ir gražiai nuskamba per Italijos kalvas ir slėnius. Bažnytinės ir tautinės šventės minimos iškilmingai netik bažnyčioje, bet ir specialiomis akademijomis, parengimais nuosavoje teatro salėje.

Dailininkas Vincas Aleksandravičius yra sudaręs gražią filmą iš Lietuvos vaizdų, į kurią paaiškinimus įkalbėjo kun. St. Šileika, o tautinėmis dainomis ir deklamacijomis pajavairino instituto jaunimas.

Lietuviškasis jaunimas dalyvauja su savo vadovybe viešuose religiniuose parengimuose su tautiniais drabužiais, Lietuvos vėliava ir pan.

Lietuvių grupę paskutiniame Tarpautinio Saleziečių Jaunimo Kongrese, įvykusiame Torinė š. m. rugsėjo mėn. 11 d. atkreipė visų dalyvių dė-

S. Pranaitis

TESTAMENTAS

(Tąsa ir pr. numerio).

Gatvėje kurį laiką ėjo tylėdami. Po kiek laiko Krosninis tarė:

— Nereikėjo tam ponui taip pikta atsakyti. Juk ir Jankus anąkart sakė, kad mirti nežada, o, matai, ar daug jam betruko.

— Nepakenčiu, kada akiplėšiškai lenda į akis, — dar vis tebevyko Juknys, — o be to ne karčiamoji vieta apie tokius reikalus kalbėti.

— Bet kad daugelį tik baruose ir galima sutikti, — nenusileido Krosninis, ir toliau ėjo vėl tylėdami.

Ligoninės informacijos skyriuje dežuruojančios sesers jie paklausė, kurioje palatoje guli Jankus, ir ar negalima būtų jį aplankyti.

Sesuo pirmiausiai pareiškė, kad dabar ne ligonių lankymo laikas, o pavarčiusi popierius ir keliskart pakartojusi Jankaus pavardę, pagaliau sura-

do, ko jieškojo ir jiems pranešė, kad Jankus Petras, 42 metų, 9 val. 53 min. šįryt ligoninėje mirė ir atiduotas laidotuvių direktoriui, kurio adresą ji galinti jiems užrašyti.

Virpėjo Krosninio rankose laikoma kortelė su užrašytu adresu, kai jie išėjo iš ligoninės. Temo. Pilkėjančiame dangaus fone klaidikai švieti įvairiaspalvės reklamos.

— Kas galėjo tikėti... Jankus, toks vyras... — turbūt, sau pačiam kas kelintas žingsnis kartojo Juknys.

— Baisu pagalvoti. Neatėjo šiandien į darbą — ne pirmas, ir ne paskutinis kartas, pamaniau, gal vakar vieną per daug išgėrė, o čia, jau ir nebėra Jankaus. Bet pas tą direktorių, manau, reikia vistiek užteiti, o gal reikės ir už laidotuves užmokėti, — garsiai galvojo Krosninis.

(Pabaiga 6 psl.)

Antrasis USA pilietis

Šiuo metu Amerikos vice-prezidentas Nixon daro 37,000 mylių kelionę po pasaulį. Ta proga aplankys Australiją, Naująją Zelandiją, Korėją, Indoneziją, Pietryčių Aziją ir Saudi Arabiją. Kartu su juo vyksta jo žmona Patricia ir dvi mažytės dukterys: Tricija, septynerių metų ir Julija penkerių.

Amerikiečiai didžiuojasi šia šeima, kurią sudaro aukštas tamsus vyras ir puikios išvaizdos moteris su dviem mažom mergaitėm. J.A.V-bėse jis vadinamas "Wonder boy". Tačiau dar prieš 7 metus šis "stebuklingas vyras" žiūrėjo badui į akis, kai atleistas iš jūrų laivyno negalėjo gauti darbo. Bet kadangi jis buvo baigęs teisės fakultetą, tai galų gale surado menkai apmokamą valdiško advokato vietą.

Iškilus Hisso bylai jis buvo vienas iš aktingiausių kaltintojų ir prieš tris metus tapo jauniausiu ir gabiausiu USA senatorium.

Paskutiniuose rinkimuose jis buvo išrinktas vice-prezidentu. Taigi, 7 metų laikotarpyje iš jūrų laivyno leitenanto pasidarė antru Amerikos piliečiu. Rinkimai nepaėjo be intrigų: Nixon konkurentai apkaltino jį pasisavinus dalį iš 18.000 dolerių duotų jam senato rinkimams praveisti.

Šis kaltinimas Nixoną užgavo iki sielos gelmių. Jis pasiėmė savo žmoną ir atsidarė televizijos stotyje šaukdamas:

— Tegul pasižiūri visa Amerika į mūsų akis ir pasako ar mes vagys!

Ta proga jis pasakė ugningą kalbą po kurios rytojaus dieną gavo 1.000.000 sveikinimo telegramų.

Iš šalies žiūrint atrodo, kad Nixon gyvenimas primena pasaką. Tačiau nežiūrint viso pasisekimo Nixon skurd materialiai. Jo žmona pati siuvo sau ir vaikams drabužius ir dažnai turėdavo atsakyti senatoriui priėmiamų pramogų, nes neturėjo pinigų pasamdyti moterį, kuri galėtų prižiūrėti vaikus jiems išvykus.

Nixoną amerikiečiai mėgsta už jo

didelę meilę savo šeimai.

Jo nuomone, patį gražiausią komplimentą jis girdėjo iš 6 metų kaimyno sūnaus. Šis berniukas platino rinkimines Nixono reklamas, kai vienas žmogus jį juokais paklausė:

— Kas yra tas Nixon? Aš niekuomet nieko negirdėjau apie jį?

— Tai dabar! — pasipiktino mažasis kaimynas, — visi jį žino; jis yra Tricijos ir Julijos tėvelis.

Šalia ugningų Nixono kalbų ir sumanių projektų, amerikiečiai turi progos pastebėti ir kitokius Nixono gabumus. Vieną dieną Nixon prižadėjo savo šeimai vykti į mišką, tačiau lietus sugadino šį planą. Matydamas nusiminusias mergaites Nixon rado išeitį. Jis susodino jas ir žmoną į automobilį ir išvyko į... parlamento rūmus. Tenaį vienoje salėje pasitiesė skaras, išsiėmė sviestainius ir praleido kelias valandas "pilnoje miško noutakoje".

E. GRIEGO SONATA C MINOR, OP. 45

Šių metų spalį mėn. 31 dieną, Lietuvių Kultūros Fondo Adelaidės skyrė riuosiam kamerinės muzikos koncerto (ar tik ne pirmasis šios rūšies koncertas Adelaidės lietuvių kultūriniam gyvenime) programos centras yra numatyta E. Griego sonata C minor op. 45, smuikui ir pianinui.

Šią nuotaikingą sonatą koncerte išpildys solistas smuikininkas Pr. Matiušas ir pianistė Dorothy Oldham.

E. Griegas (1843-1907), sendamasis kūrėbinio įkvėpimo iš norvegų folkloro ne tik įamžino savo vardą muzikos garsų pasaulyje, bet kartu išgarsino ir savo tėvynę Norvegiją.

Jo populiarūs kūriniai, kaip kad "Per Gynt" svita, stygų kvartetas, sonatos, kompozicijos pianinui ir virš 100 dainų yra žinomi visame pasaulyje.

Sonatų smuikui ir pianinui E. Griego parašė iš viso tris, kurių paskutinią C minor op. 45, susidedanti iš trijų dalių, muzikos kritikų yra verti-

DAIL. VACLOVAS RATAS PAKVIESTAS MUZIEJUJE PADEMONSTRUOTI MEDŽIO GRAVIUROS TECHNIKĄ

W. A. Muziejaus Meno Galerija š. m. lapkričio mėn. 4 d. dail. V. Ratą pakvietė pademonstruoti kaip daroma medžio graviūra. Prieš tai bus tam specialiai pritaikinta paskaita apie medžio raizinius, kurią skaitys muziejaus patalpose C. G. Hamilton (W.A. meno kritikas). Paskaita ir demonstravimas įvyks 8 val. vakare Meno Mėgėjų Draugijos nariams ir menu besidominčiam visuomenei. Šia proga bus demonstruojami įvairių kraštų žymiausių medžio raizinių kūriniai. Dail. Ratas yra numatęs į demonstruojamųjų graviūrų ciklą įjungti Lietuvių liaudies raizinius ir Lietuvių grafikų medžio graviūras.

* Kaip rašo lenkų "Dziennik Polski", rašytojo J. Biliūno palaikai iš Zakopanės parvežė į Lietuvą. Zakopanėn buvo nuykę A. Venslova ir J. Baltušis.

mesį kaip puikūs 'tylinčios bažnyčios' atstovai, pavyzdingai susiorganizavę kovai už jos laisvę. Už tai mūsų vyrai buvo apdovanoti aukso medaliu.

Visi lietuviai galime didžiuotis turį Europoje dvi dideles ir gražias sutvarkytas lietuviškojo jaunimo institucijas: Vokietijoje — Vasario 16-tos Gimnaziją ir Italijoje — Lietuvių Saleziečių institutą.

Rašančiam šias eilutes teko matyti abi šias institucijas. Su džiaugsmu tenka konstatuoti, kad abeiose gimnazijose yra daug su pasisventimusi dirbama. Tačiau daugiau gal atsiokiama vaisių Italijoje, nes čia mažiau tikimasi pagalbos iš kitų, o nuolat pačių sąmoningai siekiama užsibrėžto tikslo.

LIETUVIŲ SALEZIEČIŲ SPAUSTUVĖ

Lietuvių Saleziečių Spaustuvės istorija prasideda 1952 m. Ji sutampa su Lietuvių Saleziečių Instituto įkūrimu. Jos kūrėju ir nuolatiniu techniniu vedėju yra dail. Vincas Aleksandravičius, kuris su didžiausiu kruopštumu atliko reikšmingą darbą lietuviškosios spaudos bare.

1953 m. buvo išleista knyga: Dominiko Savio gyvenimas "Siela už sielą". Atspausdinama daug plakatų bei skelbimų ir reguliariai tebespausdinama "Saleziečių Balsas". Ši spauda yra išėjusi litografiniu procesu.

Numatoma artimiausiu laiku išleisti: 1) Lietuvišką katechizmą — 3-jų dalių su naujomis gražiomis iliustracijomis. 2) Kun. K. Žitkaus "Tėve mūsų", "Sveika Marija" ir "Tikiu". 3) A. Antanaičio "Archimedas didysis graikų išminčius". 4) Br. Zumerio "Gyvenimo keliu", 5) 1954 m. sieninį nuplėšiamą kalendorių su gražiais posakiais-mintimis, Lietuvos chronologinėmis datomis ir gausiais lietuviams žinotais mūsų organizacijų bei veikėjų adresais.

Spaustuvė daro smarkią pažangą kokybėje ir kiekybėje. Lietuvių Saleziečių Instituto adresas:

Instituto Salesiano Lituano Castelnuovo don Bosco, ITALIA, (Asti)

BŪDAVO...

Sodietiškų prisiminimų pynė (švenčionių aps., Dukšto vals.)

(Tąsa)

RUDENĖJANČIOJ GANYKLOJ

Vyrai vasarųjų kerta,
O mes, piemenukai,
Atsikvėpiame nors kartą,
Vasarą atplūkę.

Visas mūsų lauko plotas
Buvo siauras, plynas,
Ir galvijai nepersotūs
Pūdyje, kemsynuos.

"Gaspadoriams" derlių gausų
Davė karštos dienos,
O dabar jau mums priklauso
Pievos ir rugienos.

Ant kalniuko susikūrę
Ugnį, bulbas keпам.
Ir bandos visai nežūrim,
Krykščiam, siaučiam, pleпам.

Bet pamatom, kaip pakrūmėm
Vilkas rudnugaris
Į pakalnę liuoksi, dumia,
Ir į girią neria...

Mes visi, lazdom ginkluoti,
(Glaudžias avys pilkos)
Vejam plėšrūjį besotį,
Šaukiam "Tiu, Vilkas!..."

Bet gį ką tu padarysi
Vilkui "diktas vyre" —
Nors perplyšk, jo nepavysi,
Nei laukuos, nei girioj.

Grįžtame, nepesę nieko.
Bet pabėgo vilkas!...
Ką dabar beveikt palieka? — — —
Dreba avys pilkos...

Ir kodėl kruvoj vis laikos? —
Vilko jau — nė kvapo.

Ei, vyruti, nebūki paikas,
Čia kas blogo slepiasi!

Ziūrom — trūksta Peliaausės...
Gailiai raudam, verkiam.
Kitas vilkas ją tikriausiai
Jau "čystai" sutvarkė...

Kol mes vaikėm vieną vilką —
Kitas pasalūnas
Peliaausę sau nuvilko,
O kad jį perūnas!

Duos dabar mums "gaspadinės",
Duos ir "gaspadoriai"...
"Beržo košę" prisiminę,
Ir gyvent nenorim...¹⁵

¹³⁾ Peliaausė — avies pavadinimas (vardas).

¹⁴⁾ "Čystai" (slav.) — švariai. Dar autorius puikiai prisimena, kaip piemenukas vilkai gudriai "apstatydavę": vienas vilkas pasirodydavęs arčiau bandos — visi piemenukai jį vytis. O iš antros pusės atsėlindavęs kitas vilkas ir pagrobdavęs avį. Vėliau abu vilkai jį sudorodavę.

¹⁵⁾ Pagal sodžiaus "tradiciją", kur nebūdavo kerdžiaus, už vienos avies dingimą atkentėdavo visų bandos piemenukų blaizdos ir užpakaliai. Ypačiai kludavo samdiniam...

SPALVOTA TELEVIZIJA AMERIKOJE

Iš New Yorko pranešama, kad laike ateinančių 3-4 mėnesių Amerikoje pradės veikti spalvota televizija.

SOVIETAJ "RADO" GYVYBĖ MARSE

Sovietų žinių agentūra Tassas paskelbė, kad Sovietų mokslininkai "astrobotanistai" betyrinėdami įsitikino, kad Marse esanti augmenija.

Juozas Mikštas

LITERATŪRA MOKSLAS MENAS

Siam skyriui medžiagą surinko ir tvarkė Sambūrio "Šviesa" Regionalinė Valdyba Australijoje.

A propos literatūros klausimu

Dažnai mūsų periodinės spaudos puslapiuose užtikame pretenzingų išsireikimų mūsų žodinės kūrybos adresu, ypač kada esti recenzuojamos naujai pasirodžiusios knygos. Vieni iš susižavėjimo susunka, kad tai epochinio mąsto knyga, kitas tan žodini atsiliepią, jog, esą, reikia išversti nieko nelaukiant į svetimas kalbas, kad tuo parodytume pasauliui lietuvių tautos kūrybinį genijų ir t.t. Tačiau praėina kiek laiko, ir knyga, kai kieno akyse tiek daug žadėjusi, pati numiršta to paties susižavėjusio recenzento knygų lentynoje. Tad šiaandien ir kyla klausimas: kokiais savo veikalais mes galėtume patraukti pasaulio dėmesį arba, kitais žodžiais sakant, ar iš viso mes turime ką nors tam pasauliui parodyti? Klausimas, iš tiesų, yra itin aktualus šiaandien, kada mes visokiomis priemonėmis siekiame patraukti į save pasaulio dėmesį ir laimėti jo simpatijas. Mes "giname tautines spalvas" sporto aikštėse, mes linksminame savo bosus ir žemiausio rango raštininkus savo šokiais ir dainomis, mes neriamės iš kailio įrodinėdami kokiam nors gubernatoriaus pasekretoriui savo kultūrinį sėbrėdimą, tačiau su savo kūryba mes vis dar neįstengiamė iškilti arba prasimušti į meno vėrsūnes. Ypač su literatūra. Kiti žiūri čia mažųjų tautų tragediją: esą maža tauta nepajėgia įveikti didžiųjų konkurencijų, o pati kalba yra milžiniška kliūtis, su kuria reikia skaitytis. Su šitomis prielaidomis tik tada galima būtų sutikti, jeigu kūryba būtų lygi prekei, kuriai galioja ir konkurencijos ir reklamos sąvokos, ir jeigu nebūtų daugiau pasaulyje mažų tautų, kurios jau seniai yra išsikovojusios sau prideramas vietas pasaulio literatūros parnase. Betgi taip nėra. Kūryba nėra prekė, ir jai negalioja nei muitai, nei rinkos paklausa. Juo labiau negalioja skundas savos tautos mažuma, nes yra ir daugiau mažų, net mažesnių tautų, kurios ne tik eina greta didžiųjų, bet net jas įtakoja, sukurdamos naujas literatūrinės srovės, kaip sakysim Norvegija (Hamzun, Undset, Ibsen, Bjornson), danai (Jakobsen, Kierkegaard, Brandes), pagaliau suomių ir visa eilė kitų. Kaip matome, kūrybiniam žodžiui neįveikiamų kliūčių nėra. Belieka tik klausti, ką mes turime sukūrę, kas būtų išneština svetur ir rodytina kitiems, ir čia, ties šiuo klausimu, paprastai mūsų kelias pasibaigia, nes vienas dalykas yra reklamuotis, kitas dalykas konkrečiai ką duoti. Negalio šioje vietoje neprisiiminti a.a. V. Kamantausko, kuris man papasakojo, kaip prieš karą angliai, rengdami didžiulę antologiją, turėsią talpinti visų kultūrinių tautų po vieną ar kelis literatūrinius kūrinius, kreipėsi per mūsų Užsienių Reikalų Ministeriją, prašydami keletos mūsų literatūros gabaliukų, atitinkančių short story sąvoką. Iš mūsų pusės buvo parinkta dvi ar trys novelės, jų tarpe ir Krėvės "Silkės" (kitų Kamantauskas nebeprisiminė). Minėtoji antologija, tiesa, išėjo, tačiau be lietuvių kūrybos. Arba gyvenant dar stovyklinį gyvenimą Vokietijoje irgi buvo mūsų vokiečius pagavęs įkarštis užimponuoti vokiečius lietuviškąja kūryba, ir štai pasirodė dvi knygos: Stepo Zbarsko "Das Lied der Sensen" ir mišrus apysakaičių rinkinys "Novellen vom Baltischen Meer". Kokį vaizdą apie mus ir mūsų literatūrą galėjo susidaryti iš minėtųjų knygų vokiečiai skaitytojas, manau, aišku kiekvienam iš mūsų, kuris daugiau ar mažiau sielojasi mūsų kūrybinio žodžio.

Bet kągi mes galėjome ar tebegalime geresnio duoti? Tai, ką mes keliamė ir kuo didžiujamės yra ne kas kita, kaip narciziškas žvilgsnis į patį save. Mes žavimės savo kalba skaity-

dami Andriušį, gėrimės Krėvės klasišku stilium, Vaičiūlaičio žaismingu pasakojimu, tačiau šitie dalykai yra nuo mūsų neatskiriama ir neįmanoma jų perduoti kitiems. Vadinasi, kūrinių forma kitiems neperduodama; perduodamas tėra turinys. O šituo atžvilgiu mes tikrai tebėsame skurdžiai, kaip kad skurdi mūsų knygose vaizduojama kaimiškoji kasdienybė. Kasdieninio gyvenimo buitį ir sudaro mūsų dailiosios literatūros turinį pradedant Donelaičiu ir baigiant Dovydėnu arba Jankum. Čia nėra personažų, kurie keltų gilesnes žmogiškąsias idėjas, už jas kovotų ir pagal jas formuotų savo ir kitų gyvenimą. Ne, mes tokių personažų savo literatūroje neturime, nebent Mykoliaičio Vasaris, bet ir prie jo mes statome didelį klausuką, nes iš tikrųjų jis yra maištininkas be idėjos. Pati jo asmens laisvė, kuri sudaro viso romano ašį, nėra idėja, kaip kad idėja nėra tėvynė arba gyvybė. Visą mūsų literatūros turinį sudaro buities vaizdavimas, buities, kuri nėra nei idėjiška, nei heroiška, o jos veikėjai yra tipai, kurie tą buitį tik reiškia, bet jos nekuria. Štai dėl ko mūsų dailiosios prozos turinys kitų akimis yra blankus ir nesudarys jokio gilesnio įspūdžio, nes juk visi, ką mes bepasiūlytume, yra persisotinę sava kasdienybė ir mūsiškie jie nereikalingi, kadangi ji visur yra vienoda, visur mirgančiai marga ir visur lygiai nuobodi. Gal būt čia ir glūdi toji pagrindinė priežastis, kodėl mes negalime savų kūrinių perkelti už savo parapijos ribų ir tuo pačiu laimėti kitų mumis susidomėjimą. Neatsakingi susižavėjimo šūksniai ir raginiai beatodairiniai versti savas knygas į svetimas kalbas liūdią tik tai, kad mes arba nebeturime jokio vertinimo mąsto arba esam sau nusikalę savąjį, kuris tinka dailiėdės rankose, bet netinkamas matininkui. Vienoks mąstas imamas gretinant Alantą su Dovydėnu, arba Keturakį su Vaičiūnu, gi visai kitoks, jeigu mes tą patį Vaičiūną gretinsime su Shakespeare arba Schilleriu. Ir taip skaudžiai buvo liūdna, kaip kartą viešose diskusijose man prasitarus, jog mes dar neturime dramos tikrąja prasme, vienas iš mūsų stambesnio kalibro žurnalistų ir rašytojų (o šiaip gana reikšminga figūra mūsų bendruomeniniame gyvenime), man replikavo maždaug taip atsakydamas: netiesa, kad mes neturime dramos! Mūsų dramos veikalai tikrai yra dideli. Paimkime Vaičiūną, Alantą, o ypač Sruogą! Ponai! Schilleris arba Shakespeareas tėra tik mitai. Išversk tokią Vaičiūną arba Sruogą ir pastatyk šalia Schillerio, ir pamatysite, kad jie bus jei ne didesni, tai bent lygūs anam išgarbintam Schilleriui. Bet de ja... — Ir toliau tęsė liūdną dainelę apie mažųjų tautų tragediją. Bet čia ne mažųjų tautų tragedija, o mūsų pačių, kurie sprindžiais norime išmątuoti vandenyną. Anó oponento žvilgsnis gretinant mūsų dramą su didžiaisiais klasikais prilygsta vaikui, kuris pridėjęs pirščiuką prie akies ir žiūrėdamas į toluoj esančią bažnyčią, suklinka: žiūrėkite mano pirščiukas didesnis už bažnyčią! Ir bandyk tu jį įtikinti, kad tai netiesa!

Grįžtant prie mūsų pradinio klausimo — ką mes turime sukūrę, kad galėtume parodyti ir kitiems — mes bent iki šiaandien pasilikame be teigiamo atsakymo, nes norint teigiamai atsakyti, reikia visų pirma tokių veikalų turėti. Gi bandymas laimėti pasaulio opiniją su tokiomis veikalais, kaip "Das Lied der Sensen" arba "Novellen vom Baltischen Meer", yra lygus pusberniui, ginkluotam ragatke, stojančiam į kovą su artileristu. Žinoma, darant tokią išvadą, dar nereiškiama, kad tuo pačiu turima intencijos nu-

BRANGŪS SKAITYTOJAI!

Sambūrio "Šviesa" Regionalinė Valdyba Australijoje šiuo "Australijos Lietuvis" nr. perima skyriaus — Literatūra Mokslas Menas tvarkymą ir medžiagos surinkimą. Šia proga didelis ačiū tenka AL redaktoriui už skiriamą vietą ir teikiamą pasitikėjimą.

Iš savo pusės norime patikinti tiek p. redaktorių, kaip ir visus skaitytojus, kad darydami šį žingsnį turime vienintelį tikslą, kaip kultūrinis sambūris, eiti talkon lietuviškajai spaudai Australijoje keliant jos lygį.

Čia pat būtina pabrėžti, kad šiame skyriuje nebus nagrinėjami grynai sambūrio organizaciniai reikalai, bet talpinsime tik tokius straipsnius, kurie išplaukia iš žodžių "Literatūra, Mokslas, Menas" sąvokų.

Tuo tarpu šis skyrius pasirodys kas ketvirtą savaitę. Mes laukiame malonaus bendradarbiavimo iš visų tautiečių, gyvenančių Australijoje, kuriems rūpi klausimai, susiję su literatūra, mokslu ir menu. Paruoštus straipsnius siųsti šiuo adresu: J. P. Kedys, 127 Mimosa Rd. E. Bankstown. NSW.

Juozas Almis Jūragis

VIENĄ ŽODĮ

Vieną žodį, vieną žodį,
Mylima, miela! —
Ji pakeis krūtinės gruodį
Vasaros dalia.

Visą turtą, džiaugsmo turtą
Vienu žodeliu,
Švies pavasariai užburti
Ir laukai gėlių.

Dainą giedrą, širdį jauną
Ir akių marias, —
Kai jaunystė žiedus krauna,
Tiki laimę rast.

Ji pakeis krūtinės gruodį
Vasaros dalia — — —
Vieną žodį, vieną žodį,
Mylima, miela! — — —

vertinti savąją literatūrą. Ne. Mums ji yra ir didelė ir gili. Tačiau mes niekad jos lygio nesuovoksimė, jeigu ne žvelgsime į ją iš perspektyvos ir negretinsime jos su pasauline literatūra. Tik taikindami sau visuotinį mąstą mes realiai suovoksimė savos literatūros didybę ir menkystę, mes žinosimė savo vietą šalia kitų ir mūsų pretenzijos bus žymiai realesnės. Stovėti ant kalno ir pasilypti ant kupsto lygumoje yra du skirtingi dalykai. Bet tai dar nereiškiama, kad mes nepasieksimė kalno viršūnės. Tragiška būtų, jeigu mums kupstas atrodytų didesnis už kalną ir mes niekad nesnorėtume nuo jo pakiti. Linkėdami sau didesnių laimėjimų, turimė prisipažinti, kad mes su savo literatūra jau per ilgai ant kupsto stovime ir gal būt jau seniai buvo laikas žengti žingsnį vienokia ar kitokia kryptimi. Iš nuotikos, kuri jaučiama šių dienų mūsų literatūroje, drąsiai galima teigti, kad laukiamas žingsnis bus žengtas. Ar tai įvykus mes su savo kūryba peržengsimė parapijines ribas, šį klausimą teks nagrinėti kita proga.

V. Kazokas

NAUJA SPAUDA

VASARIO 16 GIMNAZIJA, periodinis leidinys Vasario 16 Gimnazijos rėmėjams. Leidžia PLB Vokietijos Krašto Valdyba.

Pirmas numeris išleistas rugsėjo 1 dienos data. Leidinio tikslas informuoti Vasario 16 Gimnazijos rėmėjus apie tos gimnazijos darbus, apie gautų lėšų sunaudojimą, kad kiekvienas žinotų, kokiam tikslui eina jo aukos.

Busimos Lietuvos problemos

Liečiant būsimos laisvos Lietuvos ir dargi problematinius reikalus neretai iš mūsų tremtyje gyvenančių susilaukiama tam tikros kritikos, kad esą šiuo metu nėra jokios prasmės kalbėti ir burną aušinti dėl ateities Lietuvos problemų, nes mes nei konkrečių davinų neturime ir antra, kad tas problema išsprendianti pati tauta, bet ne mes "zuikiai". Tai labai plokšti argumentai. Visų pirma žmonijos istorija rodo, kad kiekvienam didesniai uždaviniui sekmingai atlikti yra būtinas studijinis parengiamasis darbas ir tik vėliau seka antroji dalis, praktiškas vykdymas. Kad šiuo metu tauta būdama nuožmiausioje vergijoje neturi jokios galimybės vykdyti bet kokius studijinius pasiruošimus išlaisvintos Lietuvos reikalų tvarkyme, tai yra, rodos, visai suprantama. Kad susidarius sąlygos, ir atstacius nepriklausomybę jau su pirmomis jos dienomis reikės daryti svarbius sprendimus įvairiose gyvenimo srityse, o neesant klausimams pakankamai ištyrtiems, tie sprendimai bus netikslūs, arba ir labai klaidingi.

Taigi, kokiais kas nebandytų po pasaulį išsiblaškusius lietuvius vadinti, vis vien reikia nepaisant lengvabūdiškos kritikos, ateities Lietuvos problemas kelti, nagrinėti ir jų sprendimų medžiagą ruošti, ir tai yra mūsų šventa pareiga, nes tauta šiuo metu to atlikti negali ir ji bus už šį darbą daug daugiau tremtiniais dėkinga kaip už tuščias partines rietenas ar panašiai.

Grynai iš šito taško išeidamas sambūrio Šviesa Sydney sk. buvo suruošęs jau eilę forumų — diskusijų ir kurių paskutinįjį liečiantį būsimos Lietuvos ūkį norisi čia kiek paminėti.

Forumo tema buvo: Viensėdijos ar kaimai būsimos Lietuvos žemės ūky? Už viensėdijas referatą buvo paruošęs agr. Barkauskas. Jis pasisakė už žemės ūkio santvarką būsimoje Lietuvoje maždaug tokią, kokia buvo siekiama įgyvendinti Nepriklausomybės metais t.y. už žemės ūkį susidedantį iš viensėdijų. Savo referate jis išskėlė visą eilę viensėdijos pirmųjų prieš kaimus: artimesnis vykimasis į darbą, lengvesnis prisitaikymas oro atmainoms, patogesnis gyvulių priežiūra, mažiau nesupratimų su kaimynais

ir daugelis kitų. Agr. Barkauskas klausimą lieti ir argumentacija daugiau iš agronominio taško.

Už kaimus gana platų ir išsamų referatą skaitė ekon. agr. St. Baltramijūnas. Jo pažiūrą trumpai galima būtų formuluoti, kad sprendžiant būsimos Lietuvos žemės ūkio struktūrą pirmoji eilė reikėtų priimti dėmesin pačių ūkininkų apsisprendimą eiti į viensėdijas, ar pasilikti gyventi kaime, o žemę padalinant į gabalus (tik žinoma ne rėžiais) aplinkui kaimą. Jo nuomone paskutinyss nepriklausomais laikais valdžios potvarkis, kad 1/3 kaimo gyventojų panorėjus keltis į viensėdžius ir likusieji 2/3 privalėjo keltis, buvo nekonstitucinis nes mažuma prievartavo daugumą.

Su nepriklausomos Lietuvos atstatymu atsiranda galimybė sukurti ir reiktų propaguoti sukūrimą kooperatyvinių ūkių taisytaip kooperacijos principais kaip ir pramonėje ar prekyboje.

Bendrai p. Baltramijūnas mano, kad žemės ūkis kaimų formoje būtinas gerai išaiškinti plačiosioms ūkininkų masėms ir tik tada leisti apsispręsti. Taip pat jis išskėlė daugybę faktorių, kurie esant žemės ūkyje kaimų sistemai ne tik prilygsta savo racionalumu viensėdijoms, bet jas kur kas pralenkia ypač imant tautos ūkio ir technikos pažangos pritaikymo atžvilgiais žemės ūkyje. Sakysime jau pastatų perkėlimas į viensėdijas sudarytų kraštui milžinišką našą, toliau elektrifikacija, vandentiekis, kelių tinklas, televizija, telefonas ir visi kiti techniniai įrenginiai daug pigiau ir greičiau galima aprūpinti kaimuose gyvenančius kaip viensėdijose.

P. Baltramijūno nuomone ir socialiniai bei kultūriniai reikalai per kaimą daug greičiau pasieks mūsų kaimietį kaip per viensėdijas, kaip antai: mokyklos, kursai, paskaitos, susirinkimai ir t.t. kaimo sąlygose kur kas lengviau pasiekiami kaip iš viensėdijos.

Per daug nesigilinant į pačius referatus ir vėliau sekusias diskusijas čia norisi išskelti vienas klausimas. Kai mes savo nepriklausomo gyvenimo pabaigoje jau daugumoje viensėdijose gyvenome ir iš valdiškų šaltinių tam

(Pabaiga 8 psl.)

Daktaro Seley ligu teorija

Mes esam įpratę kalbėti apie įvairias ligas kaip apie skirtingus kilmės ir eigos vienetus. Kiekvienam liga, mūsų supratimu, turi tam tikrą priežastį arba sukėlėją, tam tikrą ypatinę eigą ir gydymo būdus, t.y. sudaro atskirą ir savotišką vienetą. Platesnio pobūdžio apibendrinimų tarp įvairių ligų iki šiol nebuvo daroma dėl ligų skirtingumo. Tačiau neseniai pasirodžius Dr. Hans Selye teorija sukėlė medicinoje sensaciją surasdama bendrą įvairių ligų vardiklį.

Dr. Selye, Eksperimentinės Medicinos ir Chirurgijos Instituto direktorius Montreal Universitete Kanadoje, tvirtina, kad mūsų kūnas normaliai reaguuoja į įvairiausių išorinių veiksnių per mūsų vidaus sekrecijos liaukų sistemą (t.y. liaukos, kurios gamina savotiškus skysčius-sekretus ir juos siunčia ne į odos ar gleivinių paviršių, bet į kraują su juo į visas kūno celes). Į įvairiausių išorinių veiksnių bei erzinimų kūnas atsako ta pačia tų liaukų reakcija, gamindamas daugiau tam tikrų hormonų. Ši liaukų reakcija vyksta ta pačia linkme nežiūrint į tai, koks būtent išorinis veiksnys, ar bakterijos, ar nuovargis dėl per daug įtempto darbo, bėgimo ar panašiai, ar didelis šaltis, ar psichiniai sukrėtimai erzintų mūsų kūną.

Selye teorija kilo iš jo bandymų pažinti hormonų įtaką į žiurkių organus. Jis švirkstė į žiurkės didelius hormonų kiekius. Padaręs skrodimą jis pastebėjo, kad jų antinksinės liaukos padidėjo, limfinis audinys tarp plaučių sunyko, o skrandyje atsirado vočių. Tas pats buvo pastebėta įšvirkštus į žiurkės įvairiausių vaistų bei nuodų didelėmis dozėmis. Žiurkių vargdinimas, veikimas karščiu ar šalčiu privedavo prie tų pačių pakitimų. Jei žiurkės išlikdavo gyvos ilgesnį laiką, jose buvo randama arterijų sienelių sustorėjimas, inkstų sukietėjimas, širdies padidėjimas ir kraujo spaudimo pakilimas. Visi šitie pakitimai, anot Selye, yra kūno reakcija į išorinius erzinimus ilgesnio laiko bėgyje. Koks būtent erzinimas esą ne svarbu. Į erzinimus bei varginimus kūnas reaguoja didesne antiinksinių liaukų hormonų gamyba. Antinksinių liaukų hormono perteklius sukelia, anot Selye, minėtus organų pakitimus. Hormonų pusiausvyrai pakrikus kūnas lengviau pasiduoda bakterijų ir kt. įsibrovimui.

Selye sako, kad svarbiausias gydymo būdas turėtų būti pakrikusios hormonų pusiausvyros atstatymas.

Gyd. M. Bobinskas

Nienburge, Vokietijoje policija pastebėjo vyriškį, bekraustantį pontos rankinuką. Teisme paaiškėjo, kad vaigis vogė savo pinigus. Mat visą savo uždarbį turėdavo atiduoti žmonai. Į "nusikaltimą" jį pastūmėjęs gyvas reikalas, nes norėjęs po truputėlį "prisivaginėti" ir nusipirkti naują barzdai muiluoti teptuką.

MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!

Jeigu Tamsta galvojate pirkti motociklą, tai būtinai turite užėiti pas Loefflerį, kur Tamsta galite pasirinkti iš 100 vartotų mašinų arba gauti bet kokios markės naują motociklą.

Daugelis lietuvių jau važinėja pas Loefflerį pirktais motociklais ir naudojami ypatingai lengvomis išsimokėjimo sąlygomis.

Taip pat turime didelį pasirinkimą

vartotų
AUTOMOBILIŲ

Mes parduodame tik tikrai geras mašinas
Lengviausios išsimokėjimo sąlygos

LOFFLER'S

MOTOR CYCLE RESALES

41 Gouger Street
ADELAIDE
TEL. LA 1985

IŠ KUR ATSIKADO NOSINAITĖ?

Reikia tikėtis, kad mūsų pirmieji tėvai nosis valydavo medžių lapais, nes jie tikrai neturėjo nei rankinuko, nei jame iškvėptos nosinaitės. Tokias lapų nosines vartojo senovės žydai, asyrai ir chaldiečiai.

Medžiaginė nosinė pirmiausiai atsirado Graikijoje. Ji buvo vartojama tik prakitai nušluostyti. Hipokrito laikais buvo vartojamos net dvi nosinės: viena prie rankos, kita prie diržo. Tuo pačiu laiku atsirado ir kvepalai.

Romėnai iš Graikijos atkeliavusią nosinę pavadino sudariumi ir ją nešdavosi tik į teatrus ir cirkus, kad turėtų kuo pamajuoti gladiatoriams ir artistams, o nosį valė rankovėmis ir skvernais.

Pasakojama, kad imperatorius Aurelijus, norėdamas pasigerinti Romos liaudžiai, išdalines po medžiagos gabaliuką prakitai ir nosiai šluostyti. Nuo to laiko liaudis atprato šluostyti nosį, į skvernus ir rankoves.

Iš romėnų šis paprotys paplito po visą Europą. Bet ir čia, dar baroko laikais, vyrams buvo leista brūkštelėti nosį puošnaus švarko rankove, kurios galas paprastai būdavo kitos spalvos ir lengvai pakeičiamas.

Japonai ir dabar nosis valo plonais popieriukais, kuriuos meta į gatvėse pastatytas dėzes. Medžiagines nosines jie vartoja tik nušluostyti prakitai nuo veido.

(Darbininkas)

Amerikiečiai dabar išgeria kavos daugiau negu visas pasaulis išgerdavo prieš 30 metų — būtent, daugiau kaip 115 milijardų puodukų per metus, arba po du puodukus kiekvienai Amerikos piliečio būriaui kasdien.

KAIP ŽMONĖS KALBA

Pasaulyje angliškai kalba 250 milijonų žmonių; rusiškai — 150 milijonų; ispaniškai — 120 milijonų; vokiškai — 100 milijonų. Visus pralenkia kiniečiai. Nors jie ir nesusikalba tarp savęs, jei sueina iš tolimųjų provincijų, bet įvairiomis kinų tarmėmis kalba 450 milijonų.

IŠ VLIKO Vykdomosios Tarybos veiklos

Perkelta iš 3 psl.)

gaus liet. židiniai šiuose kraštuose: Australijoje, Belgijoje, D. Britanijoje, Danijoje, Italijoje, Olandijoje, Prancūzijoje, Švedijoje ir Šveicarijoje. Iš kitų kontinentų LITA lietuviškąsias knygas siunčia į Pietų Amerikos kraštus, kaip Argentiną, Boliviją, Braziliją, Venecuėlą, Kolumbiją ir Urugvajų.

I JAV ir Kanadą jų nenumatoma siūsti dėl to, kad jose pastaruojų metu lietuvių įsteigtos knygu leidyklos jų nemaža išleidę ir ten susibūrę šimtai tūkstančių senųjų lietuvių ateivių ir naujieji tremtiniai gali lietuviškomis knygomis apsirūpinti patys. Tuo būdu lietuviškųjų knygų tūkstančiais egz. pasiuntimas į lietuvių kolonijas Europos kraštuose, Pietų Amerikoje ir Australijoje, tikima, galės žymiai prisidėti prie lietuvių palaikymo, o ypač prie jaunosios kartos auklėjimo tautine dvasia.

Dėl veiksmų konferencijos. Jau senokai VLIKO svarstomas veiksmų konferencijos sušaukimas. Šioje konferencijoje, be kitų reikalų, turėtų būti nusistatyta artimiausia darbų programa ir pagrindiniai mūsų užsienio politikos dėsni. Jeigu konferencija įvyktų negalėtų, tai VLIKui ar URTai tektų paieškoti būdų su-

LAISVOJO PASAULIO SPAUDOS PUSLAPIUOSE

* Valstiečių Internacionalo spaudos agentūra Paesant International Agency, veikianti Londone, savo biuletenyje Nr. 37/53 įsidėjo platų pranešimą anglų kalba apie kolchozų gyvenimą Pabaltijo valstybėse.

Pranešime smulkiai nurodytas juose gyvenimo sąlygos ir pažymėta, kad kolektyvininkai daugiausia tegali išmisti tikrai iš 0,5 ha kiekvienai šeimai gautojo žemės ploto. Baltų valstiečiai ir jų vaikai tegali gauti tik ožkos pieno.

Kolektyvinių ūkų gaunamas derlius kasmėt vis smunka.

Pavasarij galvijai atrodo vieni kaulai ir oda. Pereitą rudenį daug nuostolių pridarė snukio ir nagų liga. Kolektyviniuose ūkiuose yra kur kas daugiau moterų nei vyrų. Viena, vyrų buvo daugiau deportuota, be to, jų didesnis skaičius pasiūstas iškirsti miškų, o 18 metų sulaukusieji šaukiami į kariuomenę, kur paprastai turėtų išbūti, trejus metus, bet faktiškai turi išstarnauti 5-7 metus. Šia proga daugumas vyrų pasinaudoja visai ištrukti iš kolchozų, nes tarnavusiems kariuomenėje leidžiama į juos negrįžti, o susirasti sau darbą miestuose, kur gyvenimo sąlygos yra šiek tiek geresnės. Šiaip iš kolchozų niekas nėra išleidžiamas, net paliečiai su vaikais. Visokias kalbas apie kolektyvinių ūkių suelektinimą ir radiofonaciją "PIA" vadina nesąmone taip tegali kalbėti tik tie, kurie nepažįsta realių kolektyviniuose ūkiuose gyvenimo sąlygų.

* Amerikiečių karių organas Europoje "The Stars and Stripes", rašydamas apie Kersteno misiją Europoje, pažymi, kad

Kerstenas, kalbėdamas su spaudos atstovais Bonnoje, pasisakė už reikalą sudaryti tautinius karinius junginius iš tautų už geležinės uždangos.

Tokie daliniai neturėtų agresyvių tikslų. Jiems parama esanti numatyta Bendrojo Pagalbos Akto priede. Daliniai galėtų būti įjungti į NATO armiją ar panaudoti kitiems tikslams. Kalbėdamas apie dokumentus, įrodančius bolševikų imperialistinius planus, Kerstenas pažymėjo, kad

Sovietai buvo jau iš anksto sudarę "klasišką planą" Pabaltijo valstybėms užgrobti dar prieš jų faktinę okupaciją.

Apie Kersteno numatytuosius baltų

DANTŲ CHIRURGAS

J. H. CUNNINGHAM

Oxford Chambers
192, North Terrace, Adelaide
Telef: W2036
Specialybė: aukso karūnelės ir aukso tilteliai
KALBAME VOKIŠKAI

kvieisti siauresnę konferenciją, kur galėtų būti išnagrinėta ir sutarta veiksmų užsienio politika.

Santykiams su Vak. Vokietijos vyriausybe.

Su Vak. Vokietijos užsienio reikalų ministerija URT palaiko normalius santykius, iš vokiečių vyriausybės susilaukdama draugiško ir palankaus traktavimo. Jų užs. reik. ministerija yra pažadėjusi Baltijos valstybių pasų reikalą išspręsti palankia prasme, būtent — kad Baltijos valstybių piliečiai ir su savo nacionaliniais pasais turės privilegijas, vokiečių numatytas išvietintiems asmenims.

IŠ NUKRITUSIŲ PASTALĖN LAIKRAŠČIŲ STOVĖJO EILĖS VENGRIJOS JUOKAI

Rytų Vokietijoje prie Berlyno artėja vienoje traukinio kupe du keleiviai. — Mano vaikams reikia batukų. Tad vežu parduoti dar mano senelės paliktą stalo sidabrą, — sako vienas.

— Aš kuprinėje turiu lėkštę su Stalino galva. Tikiuosi taip pat šį tą gauti, — sako antrasis.

Vakare grįždami vėl susitinka. — Nedaug tegavau už senelės sidabrą, — skundžiasi pirmasis. — Kaip matau ir jums nesisekė. Lėkštė tebėra kuprinėje.

— O ne. Aš lėkštės ir nemaniau parduoti. Nuėjau į galvijų turgų, padėjau lėkštę ant žemės ir iškabinau užrašą: "Nusisipjauti pusė markės." Žinot, eilės susidarė, žmonės net stumdėsi...

KNYGŲ MĖGĖJAI

Pas knygų mėgėjų ilgose lentynose matyti tik viena knyga.

— Kas tai per knyga? — klausia bičiulis.

— Tai sąrašas knygų, kurias mano draugai pasiskolino tik vienai dienai.

TIKRAI STEBĖTINA

I dailininkas: Na, atvirai pasakyk, kas tave imponuoja mano paveiksluose?

II dailininkas: Tikrai, kad tu juos parduodi.

dalinius užsiminė taip pat "Die Stimme", vienas iš žymiausių vokiečių pabėgėlių laikraščių. Kita vokiečių pabėgėlių spauda paskelbė svarbiausias tezes iš VLIKO ir kt. pabaltiečių laisvinimo veiksmų įteiktojo Jungt. Tautoms memorandumo.

Kerstenas reikalauja sudaryti tarpt. tribunolą bausti baltų žudikams.

Vokiečių telegramų agentūra spalio 7 d. perdavė iš Londono žinią, kurioj skelbia, kad Kerstenas reikalauja sudaryti tarptautinį tribunolą, kuris nubautų kaltininkus, įvykdžiusius Pabaltijo valstybėse masinius žudymus. Tarp surinktųjų įrodymų Kerstenas pasisakė turįs slapto sov. saugumo įsakymus. Šią žinią paskelbė ne tik vokiečiai, bet ir amerikiečių didžioji spauda.

Liaudies valdžios socialinių reformų dėka Vengrijos piliečiai skirstomi į tris klases: piliečiai kalėjime; piliečiai buvę kalėjime ir piliečiai, kurie bus kalėjime.

Sovietiniams mokslininkams pavyko sukurti naują gyvulį, sukeriant karvę su žirafa. Naujasis padaras yra taip didelis, kad ēda Vengrijoje, bet melžiamas Rusijoje.

Komunistinė valdžia stipriai pakėlė zoologinę kultūrą. To pasėkoje kiekvienas pilietis dirba, kaip asilas; su juo elgiamasi, kaip su šunim, gyvena, kaip kiaulė, o valgyti... palesa tiek, kiek paukštėlis.

TAIP PASAKOJAMA PRAGOJE

Trys politiniai kaliniai kalbasi tarp savęs:

"Prieš du mėnesius aš blogai kalbėjau apie mūsų mylimą vadą ir mokytoją draugą Nemecek ir liaudies valdžia mane nubaudė." — "Nesuprantu, kaip tai gali būti", — tarė antrasis. — "aš prieš mėnesį laiko gerai kalbėjau apie mūsų mylimą draugą ir mokytoją Nemecek, o valdžia mane areštavo." "Labai aišku kodėl," — įsikišo trečiasis. — nes draugas Nemecek esu aš."

PALECKIS

Kartą Paleckis važinėdamas Vilniaus gatvėmis, susigalvojo nusipirkti "Tiesą". Sustojo prie laikraščių pardavinėjusio berniuko, bet tas jau buvo išpardavęs, tad pašaukė draugą, pardavinėjusį laikraščius kek toliau:

— Ei, Palecki, turi "Tiesą"? Pasukbėk, pilietis laukia!

Atbėgęs berniukas įteikė Paleckiui "Tiesą", o tas ir klausia:

— Kuo tu vardu?

— Petriukas.

— O pavardė?

— Mykolaitis.

— Tai kodėl tave draugas šaukė Paleckiui?

— Tai čia istorija. Mane draugai taip praminė, kai kartą čia štai kareivinėse valiau rusų karininkams batūs.

Paleckiui daugiau nereikėjo nieko klausyti...

(Laikas)

JEIGU JUMS REIKALINGAS VERTĖJAS

— pagelbėti pirkinėjantis —

KLAUSKITE KURĮ NORS MUSŲ PARDAVĖJĄ

Jis nurodys Jums Naujųjų Australų Pirkinėjimosi Biurą.

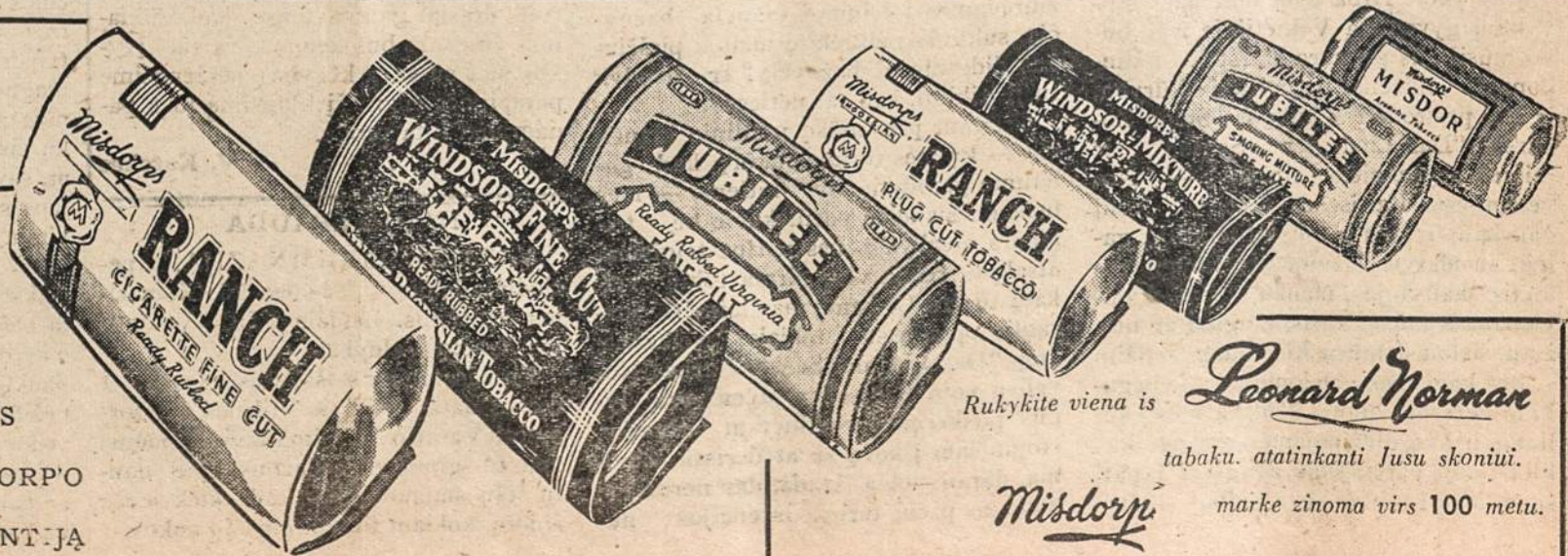
Ten Jums bus suteikta pagalba Jūsų gimtąja kalba

P A S

John Martin and Co. Limited

The Big Store Rundle St. Adelaide

Rukykite tabaka,
atitinkanti Jūsų asmeninį skonį.

PLATUS PUIKIŲ MUSŲ TABAKŲ PASIRINKIMAS PILNAI PATENKINA VISUS CIGAREČIŲ IR PYPKIŲ RUKYTOJUS. JUS BUSITE PILNAI PATENKINTAS PASIRINKĖS VIENĄ IŠ MISDORP'O TABAKŲ — KARTU TURSĖTE IR MISDORP'O KOKYBĖS GARANTIJĄ

Rukykite viena is **Leonard Norman** tabaku, atitinkanti Jūsų skonį. Misdoorp marke zinoma virs 100 metu.

Slave Labor in Soviet Union

REPORT ON UN-ILO COMMITTEE DISCLOSES EXISTENCE OF TWO SYSTEMS OF FORCED LABOUR

The final report of the United Nations — International Labour Organisation Ad Hoc Committee on Forced Labour said that an enquiry extending over 20 months had disclosed "the existence in the world of two principal systems of forced labour, the first being employed as a means of political coercion or punishment for holding or expressing political views, the second being employed for important economic purposes".

The Committee's study had revealed, the report declared, "facts relating to systems of forced labour of so grave a nature that they seriously threaten fundamental human rights and jeopardise the freedom and status of workers in contravention of the obligations and provisions of the Charter of the United Nations".

"The Committee feels, therefore," the report said "that these systems of forced labour, in any of their forms, should be abolished, to ensure universal respect for, and observance of, human rights and fundamental freedom."

The report was transmitted by Sir Ramaswami Mudaliar, the Committee's chairman, to Secretary-General Dag Hammarskjöld of the United Nations and Director-General David A. Morse of the ILO on May 27, and was made public June 24. The other members of the Committee were Paal Berg, former President of the Norwegian Supreme Court, and Enrique Garcia Sayan, former Foreign Minister of Peru.

The report was scheduled to be submitted to the Governing Body of the ILO at its meeting at Geneva immediately upon the conclusion of the General Conference of the ILO, and to the United Nations Economic and Social Council at its session beginning June 30 at Geneva.

The report said that "a system of forced labour as a means of political coercion was found by the Committee to be established in certain countries, to be probably in existence in several other countries, and to be possible of establishment in others."

Systems of forced labour for economic purposes, the report declared, were "still found to exist in some countries or territories where a large indigenous population lives side by side with a population of another origin."

SYSTEMS FOR ECONOMIC ENDS

The Committee said that, while these systems jeopardised human rights less seriously, they were "no less a violation" of the United Nations Charter and the Declaration of Human Rights. Although such systems "may be found in different parts of the world," the report observed, "their nature and scope are not everywhere the same."

"These systems," it said, "still found to exist in some countries or territories where a large indigenous population lives side by side with a population of another origin — most often result from a combination of various practices or institutions affecting only the indigenous populations, and involving direct or indirect compulsion to work, such as compulsory labour properly so-called, various coercive measures of recruiting, the infliction of heavy penalties for breaches of contracts of employment, the abusive use of vagrancy legislation,

restrictions on freedom of movement, restrictions on the possession and use of land, and other similar measures."

For nearly 25 years, the report pointed out, the ILO "has been striving to bring about the abolition of such practices and to improve the situation of indigenous workers." Conventions and Recommendations adopted by the ILO had "shown the way of advance." The Committee's investigation had revealed that many of the countries concerned had ratified these Conventions and accepted the Recommendations, and in several of these countries or territories progress was commendable in as much as many of these practices had either been eliminated or were gradually declining elsewhere.

"The Committee feels assured," the report said, "that the International Labour Organisation will continue and intensify its efforts towards the abolition of these practices."

24 COUNTRIES EXAMINED

The report disclosed that the Committee had studied allegations of forced labour and documentary material relating to 24 countries. The report examined the case of each of these countries in detail, and summarised the Committee's findings in regard to each.

The Committee reached the conclusion, the report showed, that forced labour for political purposes existed in Bulgaria, Czechoslovakia, Romania and the Soviet Union. It found that forced labour was also employed in Bulgaria, Czechoslovakia and the Soviet Union for economic purposes. In the case of Romania, the report said that there was legislation which "might provide the basis for a system of forced labour for economic purposes."

The report said that certain powers enjoyed by the Government of Hungary "might constitute the basis of a system of forced labour for the purpose of political coercion," and that "the restrictions placed on freedom of employment if rigorously enforced, might constitute the basis of a system of forced and compulsory labour imposed with a view to carrying out the economic plans of the State."

Certain "elements" in the situation in Poland, the report declared, suggested that legislation in that country "could be applied as a means of political coercion." It found also that existed in Poland "a basis for a system of forced labour for economic purposes."

In regard to Spain, the Committee concluded that certain legal provisions in force "could be applied as a system of forced labour for political coercion or punishment for holding or expressing political views."

The report said there was no evidence to substantiate allegations of forced labour in Argentina, Brazil, Chile, Colombia, Ecuador, France, Paraguay, Peru, the United Kingdom, the United States, and Venezuela, or in any of the territories administered by these States.

Portuguese legislation, the Committee said, prohibited forced or compulsory labour in principle, "but there are certain restrictions and exceptions in this legislation which permit the exaction of forced or compulsory labour." It found that "the labour of workers in San Tome is of considerable economic importance to the terri-

tory and their situation appears to be similar to that of workers under a system of forced labour for economic purposes."

The report said that the Native population of the Union of South Africa was compelled "to contribute by their labour to the implementation of the economic policies of the country, but the compulsory and involuntary nature of this contribution results from the particular status and situation created by special legislation applicable to the indigenous populations alone, rather than from direct coercive measures designed to compel them to work, although such measures, which are the inevitable consequence of this status, were also found to exist." It was "in this indirect sense, therefore," the report said, "that in the Committee's view a system of forced labour of significance to the national economy appears to exist in the Union of South Africa."

In the Territory of Nauru, under Australian administration, the report found, "breaches of labour contracts by Chinese and other non-European workers are punished as a criminal offence, and that such legislation, if abused or vigorously implemented, might lead to a system of forced labour for economic purposes."

The Committee said that in territories administered by Belgium "indigenous mine workers are not forcibly recruited, but they are liable to penal sanctions for breach of contract, which might lead to a system of forced labour for economic purposes." Certain forms of compulsory labour, the report added, "might have some economic significance for the territory and might therefore lead to a system of forced labour for economic purposes."

zsiępię qm homzdez 'zsiępię

UNABLE TO VERTLY ALLEGATIONS

The legislation of the Democratic Republic of Germany, according to the report, contains provisions referring to punitive and corrective labour. The Committee said, however, that it had been "unable to verify whether or to what extent this legislation is applied as a means of political coercion, as alleged." It said also that it had found that there were indications that certain laws were used "for the compulsory assignment of workers to enterprises important for the execution of the State economic plans and, in particular, for the compulsory assignment of persons to work as miners." The report added that "if such legislation were widely applied it would lead to a system of forced labour for economic purposes."

The report said the enquiry had not revealed the existence in Latin America of a system of forced labour within the meaning of the Committee's terms of reference. It commented, however, that "if the legislation concerning compulsory labour in Bolivia were extensively used it could result in a system of forced labour of some importance to the economy of that country."

The Committee's examination of allegations concerning territories administered by or associated with France disclosed no evidence of the existence of a system of forced labour within the meaning of the Committee's terms of reference, the report said.

The Committee came to the same conclusion in regard to the United Kingdom and the 12 territories under its administration. The report said, however, that the Committee had "observed that the Emergency Regulations in Malaya, if broadly interpreted and extensively applied (though there is no evidence that they

have been so interpreted or applied), could lead to a system of forced labour as a means of political coercion, and that the Voluntary Unemployed Persons Ordinance in Kenya could be applied (although it appears that it is not at present so applied) in such a way as to result in a system of forced labour of some importance to the economy of Kenya."

ALLEGATIONS NOT RELEVANT

From its examination of the allegations concerning the United States, the Committee said, it appeared that most of the specific allegations "are not relevant to the Committee's terms of reference, or where they appear to be relevant, they are not substantiated by the evidence available to the Committee."

"In the two cases where there appears, prima facie, to be evidence of the existence of practices resembling forced labour, namely in connection with illegal Mexican immigrants ('wet-backs') and with certain instances of peonage, the Committee finds on further examination that these practices are directly outlawed, and it has no evidence to suggest that, when offences are brought to the knowledge of the United States Government, the laws are not enforced. For this reason the Committee concludes that these practices do not constitute forced labour within the meaning of its terms of reference."

"As regards vagrancy laws, however, the Committee noted that in some States the term 'vagrancy' is defined so broadly and the punishment for the offence is so severe that, if extensively interpreted and applied it could lead to a system of forced labour for economic purposes in the States concerned."

(To be continued)

TESTAMENTAS

(Perkelta iš 4 psl.)

— Zinoma, reikia! — pritarė jam ir Juknys.

Kol jie surado laidotuvių biurą, jau visiškai sutemo. Pasišnekėję su išdžiūvusiu ir juodai vilkinčiu direktoriumi, sužinojo, kad laidotuviams rūpinasi kapelionas ir policija, ir kad jis pinigų dabar negalės iš jų imti. Nebent jie norėtų mirusiam vaikiką nupirkti, kurių jis čia pat turįs.

Nupirko gražų baltų žiedų vainiką ir tada direktorius įvedė juos koplyčion. Tai buvo nedidelis kambarys, kurio viduryje, ant paaukštintimo, karste gulėjo Jankus. Padėję vainiką prie mirusio kūjo, direktorius paliko juos vienus. Mirguliuojanti šviesa šviesa keistais šešėliais krito ant mirusio veido ir sunertų rankų. Juknys atsiklauptė, juo pasekė ir Krosninis, bet visi maldų žodžiai buvo kažkur toli ir melstis jis negalėjo. Žiluoze Jankaus plaukuose tamsiu raudonumu skyrėsi platus ir laužytas randas, kuris virpančioje šviesoje tartum judėjo. Iy kaspinas vėjuje.

— Krosninis prisiminė anąkart Jankaus bare sakytus žodžius: "Palikau žmoną ir dvi dukreles. O gražios buvo... Sekmadieniai žmona įpindavo joms į plaukus raudonas kaspinus ir išeidavome pasivaikšioti panemune..."

* * *

Tą naktį Krosninis neatsigulė. Sėdėjo jis savo kambaryje prie stalo, akis išmeigęs į rudą pelening, net nematydamas, kaip joje sparčiai augo pelėnų ir nuorūki kalvelė. Jis prisiminė savo vaikystę, tėvo laidotuvių giesmes, kurioms suprasti jis tada dar buvo per mažas. Paskiau trys metai gimnazijoje, vėliau "Luftwafe" tarnyboj skurdūs metai. Po to stovyklinis gyvenimas, vėl gimnazijoje ir pagaliau Australijoje. Iš savo artimųjų jis čia nieko neturėjo — visi pasiliko Lietuvoje. Plaukdamas laivu susigyveno su Jankum, kuris savo sąmojum buvo jį patraukęs. Nesiskyrė su juo ir išlįpė

Australijoje. Kartu praktikaudami tiesė geležinkelio bėgius dykumoje, vėliau abu pabėgo į miestą, bet ir čia kartu įsijojo darbo, ir jį rado viename fabrike. Jis jautė, kad Jankui jis nebuvo draugas, gal dėl to kaltas metų ir būdų skirtumas, tačiau taip pat jautė, kad Jankus jį mėgo ir jų draugystė buvo gal daugiau panaši į tėvo su sūnum santykius, tačiau Krosniniui to ir užteko. Be Jankaus ir knygų jis nieko daugiau neįsijojo, o jei lankydavosi bare, tai irgi vien dėl to, kad nuo Jankaus nesiskirtų, kuris, išgėręs, žarstydavosi pačiu lakiausiu sąmojumi.

Bet štai, Jankus jį paliko ir pasipuošęs raudonu kaspinu išėjo pasivaikšioti panemunėmis. Išėjo ir nebegrįš. Ir jis ten išeis kada nors... Gal ir be kaspino... Testamentas! — staiga šovė Krosniniui į galvą mintis. Jankus nespėjo parašyti, ir nenorėjo, ir jo bankan įdėtus šimtus dabar paimis vyriausybė kaip paskutinę taksą, atskaitytą iš viso gyvenimo sumos. Tai bus lašas milijonuos ir tos menkos sumos nė pati valdžia nepajus, o tuo tarpu būtų palikęs kam nors iš artimųjų... Iš artimųjų!.. Lengva pasakyti, o jei jis pats norėtų savo palikimui artimųjų įieškoti, be Jankaus nė vieno nerastų. Tiesa, dar Juknys! Bet tai nesenas pažįstamas, kuris jį sužavėjo savo užsispyrimu susirasti sau žmoną lietuvę, su kuriuo daugiau gal suartinę Jankaus mirtis, tačiau kas jis, kokio jo praeitis, Krosninis nieko nežinojo.

Tingiai plaukė mintys ankstyvą rytą valandą Krosninio galvoje. Nuo nuolatinio rūkymo gerklėje buvo karšu, tačiau du dalykai jam visą laiką kankinančiai stovėjo nuo nemigos sausose akyse — randas Jankaus žiluoze plaukuose ir popierio lapas su aiškiai įrašytu žodžiu "Testamentas". Norėdamas tais vaizdais atsikratyti, jis stengėsi galvoti apie fabriko darbą, apie bare stiklines plaušančią mašiną, tačiau vaizdai nuolat grįždavo dar

ryškesni, dar labiau kankiną.

— Aš turiu parašyti testamentą, bet neturiu kam paskirti visą savo turtą, — ilgą laiką jis kartojo tuos žodžius, matydamas prieš akis Jankaus galvos randą. — Aš turiu parašyti, bet neturiu... ne, užteks! — mostelėjo ranka norėdamas nuvaryti jį užvaldžiusį sakinį, ir paėmė nuo stalo laikraštį. Pirma puslapyje skaitė kažką apie diplomatų žygius, Korėją, bet suprato tik tiek: "Aš turiu parašyti testamentą, bet neturiu kam palikimą paskirti." Negalėdamas ir skaitymą išsiblaškyti, Krosninis padėjo laikraštį vėl ant stalo ir nubrauktu degtuku lėtai vandžiojo didelėmis jo pavadinimo raidėmis. — Aš turiu parašyti testamentą, — galvojo jis vis tą patį. Ties didžiąja "V" staiga degtukas sustojo, nes ranką sustabdė Krosninio galvoje blyksnelėjusi mintis: — Laikraštis! Taip, lietuviškas laikraštis! Ar ne jis dabar mano geriausias draugas? Jis vienintelis dabar mane aplankys šioje prakeiktoje palėpėje. Jis lankys taip pat lietuvius, kada ir aš gal... — nebaigė minties, nes akyse vėl pasivaideno Jankaus žili plaukai ir drebančioje šviesoje tartum judantis mirties raudonas kaspinas.

* * *

Grįžtant iš laidotuvių Krosninis pavijo su kažkokia moterimi einantį Juknį.

— Žinai, prieteliau, gal turėtum šeštadienį truputį laiko, ir galėtum pabūti man liudininku. Noriu parašyti testamentą, — be jokios įžangos pasakė Krosninis.

— Šeštadienį?! Ne, vyruti! Šeštadienį tu man pabūsi liudininku. Tiesa, anąkart, pritrėnkta Jankaus mirties, tau nieko ir nepasakiau, — šeštadienį mūsų vestuvės. — Juknys paėmė greitai einančią už parankės. — Susipažinkit — tai mano būsima žmona, o čia mano draugas Krosninis.

— Užupytė, — paduodama ranką Krosniniui pratarė graži Juknio palydovė, bet Juknys ją pataisė:

— Galį vadintis jau šiandien Juknie, nesupyksiu, nebijok. —

Sutaupysite pirkdami tik gera preke

PIRKITE BATUS BET KURIOJE FIRMOS

"EZYWALKIN Ltd."

90, Rundle St.

K R A U T U V Ė J E

Port Adelaide

Port Pirie

Hindmarsh

Port Lincoln

Unley Road

Mount Gambier

Hindley Street

Gouger Street

KIEKVIENOS POROS BATŲ PATVARUMAS GARANTUOTAS

ARKIVYSKUPO JUBILĖJUS MELBUORNE

J. E. Arkivyskupo Metropolito Juozapo Skvirecko 80 metų amžiaus sukaktis Melbourne paminėta spalio 3-4 dienomis. Šeštadienio vakare, spalio 3 d., karmelitų salėje, Middle Park, įvyko akademija-koncertas. Dalyvavo virš 200 žmonių. Paskaitą skaitė Br. Zumeris, paduodamas Jubilijato biografiją ir suminėdamas juo didžiulius darbus Katalikų Bažnyčiai ir lietuvių tautai. Po paskaitos sekė sveikinimai. Melbourne lietuvių katalikų vardu paruošta Jubilijai sveikinimą perskaitė kapelionas kun. Pr. Vaseris. Jis pasirašytas kapeliono ir Parapijos Tarybos. Atskirą sveikinimą patiekė ir LK Melbourne skyrius.

Meningę dalį pradėjo Danutės Nasvytytės išraiškos šokių grupė. Grakščiosios šokėjos pašoko Bach-Gounod — Ave Maria ir Rubinstaino — Giesmė Nakčiai. Ypač šokėjos žavėjo publiką judesiu išreiškusios Ave Maria mintį. Jau ne pirmą kartą Melbourne savo talentingu balsu pasirodė ir Domas Vildovas. Jis padainavo St. Šimkaus "Pavasario dienele", "Vai pūtė, pūtė" ir Verdi — arija iš S. Baceanegro. Plojimų publikai nerimstant, padainavo dar "Zaliojoj lankelėj", kuri ypač skambėjo lietuvišku jautrumu ir išgyvenimu. Įdomus buvo mažųjų pasirodymas. S. Bakaitis 7 m. amžiaus pagrojo smuiku, o jo broliukas Remigijus pritarė pianinu. Mažųjų žiūrovų akys spindėjo gyvu susidomėjimu. Mažasis smuikininkas stebino ir didžiulius tono grynumu ir kupinu pasitikėjimu. Algio Karpavičiaus vadovaujama skautų tautinių šokių grupė pašoko "Blezingėlė" ir "Kepurinė". Tautiniuose rūbuose jaunos šokėjos lyg blezingėles džiugino žiūrovus. Programą užbaigė A. Badauskas, smuiku pagrodamas Brahms'o valsą ir Mozarto Menuetto.

Minėjimo salė buvo papuošta J. E. Arkivyskupo J. Skvirecko portretu, kurį nupiešė dailininkė G. Firinauskienė. Minėjimą ruošė Parapijos Taryba. Sekmadienį, spalio 4 d., J.E. Jubilijatas buvo paminėtas bažnyčioje lie-

tuvių pamaldų metu. Čia taip pat gražiai nuskambėjo D. Vildovo dvi solo giesmės. Tikintieji suaukojo gražų vainiką maldų, atžymėdami jas atskirose kortelėse. Sukaktuviniuko pasveikinimui suaukota taip pat ir kukli piniginė auka. (v)

PRANCUZŲ SOIREE

S. m. spalio mėn. 7 dieną Adelaidės universiteto prancūzų literatūros prof. Cornell kviečiama, solistė Elena Rūkštelienė dainavo Alliance Francaise, 5DN radio stoties salėje, suruoštame muzikiniame soirėe.

Solistė, su dideliu pasisekimu, gražiai ir jautriai, prancūzų kalba padainavo prancūzų liaudies dainas — "bergerettes". Solistėi akompanavo lietuvių bičiulė Dorothy Oldham.

M. Andantė

PUIKUS VAKARAS

Rugsėjo 26 d. Melbourne ateitininkų kuopa suruošė puikų linksmavakarij. Programoje suvaidino scenos vaidelį "Senbernio Teismas". Vaidelio mintis labai aktuali. Be jokio asmeniškumo ar pagiežos čia iškeliamos senbernio klaidos, už ką merginos ir atiduoda jį teisman. Kaltinamasis tačiau besiteisindamas iškelia ir merginų klaidas. Teismas bylą atideda, kad išaiškinti ir kitą pusę. Visi melbourniečiai dabar ir laukia, kada įvyks "senmergės" teismas. Veikaliukas parašytas P. Akivaros eiliuota kalba ir scenoje buvo atliktas tarsi kokia operetė, vietomis pritaikant liaudies dainų melodijas. Stebėtinai gerai pasirodė scenoje visi artistai ne tik savo daina, bet ir artistinių sugebėjimų. Sužavėta publika ne kartą veiksmo metu ėmė ploti atskiriems artistams.

Pakili visų nuotaika liko ir šokių metu. Suktiniai suskambusi muzika išjudino visą salę. Polkos ir rateliai įkaitino visų veidus ir pilnai davė linksmavakario vardą. Ir senesnės galvos, susėdusios pasieniais, lingavo: "Ot, tai bent būdavo Lietuvoj!" (v)

Zinios

(Tęsa iš 1-mo psl.)

IŠMĖGINO SOVIETŲ MIG-ą

Gen. O. P. Weyland JAV-bių oro pajėgų viršininkas Tolimuosiuose Rytuose pareiškė, kad prityrę amerikiečių lakūnai išbandė neseniai iš S. Korėjos atgabentą Sovietų MIG-15 ir rado, kad jo pajėgumas yra daug menkesnis už amerikiečių naikintoją Sabre Jet.

TRIESTE PAĖTIS VIS DAR ITEMPTA

Iš Triesto pranešama, kad padėtis vis dar labai įtempta, į pasienį yra sutraukti stiprūs Italijos ir Jugoslavijos kariuomenės daliniai. Tarp kita ko priduriama, kad padėtis yra tiek pavojinga, jog, atrodo, mažas išsikišimas gali išsivystyti į konfliktą.

NAUJAS GREIČIO REKORDAS

Dviveitis Jaguar automobilis Belgi-

PASKAITA APIE MISIJAS

Misijų sekmadienį (spalio 18d.) Šv. Juozapo bažnyčios salėje kun. dr. P. Jatulis gausiam tautiečių būriui skaitė įdomią paskaitą, kurioje klausytojus supažindino su Azijos, bei Afrikos kraštais, jų tautomis, religijomis, papročiais ir kilnių katalikiškų misijų darbu jose.

Si kun. dr. P. Jatulio bendrai misijų plotus ir sąlygas apžvelgianti paskaita, kaip Prelegentas išsitarė, buvo įžanga į paskaitų ciklą, kuriuo Adelaidės lietuviai bus supažindinti detalėčiau su misijų kraštais ir pačiu misijų darbu.

Be to, "Australijos Lietuvis" knygu leidykla greitai laiku išleis. P. Jatulio paruoštą įdomią nuotykių knygą misijų kraštuose, pavadintą "Po tūkstančiais kaukių".

SPORTAS

FUTBOLAS

Vytis — Ports Plympton, 1-0

Spalio 26 d. vasaros turnyro atidaryme Norwood stadijone, prie elektros šviesos, Vytis laimėjo prieš 1 diviziono komandą.

Jau pat pradžioje Vyties puolėjai buvo prispaudę priešą, bet Kito ir Virbos paleisti smūgiai neatnešė jokios naudos, ir kėlinys baigėsi be rezultatų. Antro kėlinio pradžioje, Sabaliausko įvartis padarė komandą, vėliau smarkus Virbos smūgis atsiuša į viršutinį virpstą. Petruška kartoja, bet ir vėl į virpstą, reiškia, nesėkmė žaidime. Dėka gero gynimo rezultatas buvo išlaikytas ir laimėjimas atiteko mūsų šiekiam.

Geriausiai sužaidė Kitas, Virba, Sadauskas, Petruška. Įvartis Sabaliausko.

Sekančios rungtynės lapkričio 9d. Vytis — Cumberland, 19 val.

PASIKEITIMAS VYTIES KLUBO VALDYBOJE

Pasitraukus iš klubo valdybos vice-pirm. pareigų p. J. Jaunučiui, jas perėmė buvęs klubo sekretorius p. Marmukonis, o sekretoriaus pareigas pradėjo eiti klubo valdybos narys E. Taparauskas.

KREPŠINIS

Vytis — ALS. 39-56

Spalio 22 d. finalinėse rungtynėse dėl P. Australijos meisterio vardo. Vytis susitikio su latviais ir po apylygios kovos pirmam kėlinyje jas pralaimėjo. Nors mūsų vyrai stengėsi laimėti, bet nesėkmė metimuose atnešė pralaimėjimą.

Tuo būdu turėjome pasitenkinti pasilikdamas vice-meisteriu.

BOKSAS

Spalio 26 d. Sydnejaus bokso stadijone lietuvis Pranas Mikulevičius, Mikus kovojęs dėl Australijos bokso čempiono vardo pussunkiam svory.

Po 15 rundžių aštrios kovos taškais pralaimėjo prieš George Burnes.

Tai pirmas lietuvis, kuris turėjo progos būti Australijos bokso čempionu bet Pranas yra dar jaunas ir tenka tikėtis, kad ateityje, jis pasieks savo tikslą. Šiuo metu Pranas yra pussunkaus svorio Viktorijos čempionas. Edas

joje sumušė naują greičio rekordą, pasiekdamas 172,412 mylių į valandą.

ORO NELAIMĖ JAV-bėse

Netoli Monterey, Kalifornijoje, kalnuose sudužo keleivinis lėktuvas. Žuvo 20 žmonių.

DIDELIS JAV-bių LAIVYNO PAJĖGUMAS

JAV-bių laivyno sek. Mr. Robert Anderson pareiškė, kad ateinančiais biudžeto metais Amerikos karo laivynas turės 1,129 laivus, 9,940 lėktuvų ir 3 jūrų divizijas.

GELEŽINKELIO NELAIMĖ ANGLIJOJE

Paklydusių galvijų banda nuvertė Londono-Edinburgho greitojo traukinio garvežį prie Elstree tunelio, 14 mylių į šiaurę nuo Londono. Aukų nėra.

3 R. VOKIETIJOS GYVENTOJAI PABĖGĘ Į ŠVEDIJĄ

Iš Malmö (Švedijoje) pranešama, kad 3 Rytų Vokietijos vokiečiai (2 vyrai ir 1 moteris) laiveliu atplaukė į vieną Pietų Švedijos uostą ir paprašė azyliaus teisės.

PASKOLA JAPONIJAI

JAV-bių Importo-Exporto Bankas pranešė, kad jis paskolina Japonijos Bankui 60 milijonų dolerių, 300,000 balų Amerikos medvilnės pirkimui laike ateinančių 9 mėnesių.

APIPLĖSĖ BANKĄ VIKTORIJOJE

Fitzroy priemiestis, (Melbourne), ginkluoti ir apsimaskavę plėšikai užpuolė du National Bank of Australiia tarnautojus ir atėmė iš jų portfelį su £752. Kaltininkai tebeieškomi.

BŪSIMOS LIETUVOS PROBLEMAS

(Atkelta iš 5 psl.)

tikros propagandos nuteikti buvome, tai daugeliui dar ir dabar atrodo, kad čia jokių ginčų ar diskusijų net negali būti ir turi pasilikti kaip buvo. Tačiau kiekvieną klausimą nagrinėjant būtina vadovautis ne vien savo protėvių pramintais keliais, bet ir dabarties net ir numatomos ateities būtiniausiais reikalavimais. Ypač svarstant ūkinis klausimas reikalinga žiūrėti iš dviejų požiūrių: pirmiausia iš individualaus ūkininko, kas yra gana svarbu, bet nemažiau svarbu atsižvelgti ir bendrą tautos ūkio reikalavimą.

Kai visą šitą draugėn sudedi ir dar prijungi socialinį bei kultūrinį faktorių, tai daugeliui atrodo net nediskutuotinas klausimas darosi daug problematiškesnis ir vienu rankos nuleidimu negali būti sprendžiamas. Kaip šiuo taip ir kitais atvejais mums tremty gyvenantiems yra būtina prie tokių problemų iškelimo eiti ir jų aiškinimą nepalikti ateičiai, nes "ateity" gali būti jau pe vėlu.

J. P. Kedys

KULTURINĖ KRONIKA

* Rankraščiai iš Vydūno palikimo yra numatoma pervesti Liet. Rašyt. Draugijai Amerikoje. Likusioji palikimo dalis, kurią sudaro įvairios knygos, bus perduota MTL pirm. E. Simonaičiui. Visas palikimas, komisijos įkainuotas apie 300DM, šiuo metu randasi Vasario 16 Gimnazijos globoje.

* Š. m. birželio 29 vienam iš mūsų judriausių visuomenės veikėjų prof. K. Pakštui sukako 60 metų. Garsus kaip geografas ir keliautojas, prof. K. Pakštas šiuo metu dėsto viename JAV universitete.

* Pastaruoju metu knygų rinkoje pasirodė vertingas teologinis veikalas "Dievas ir Žmogus". Šioje knygoje prel. dr. Bartkus ir kan. dr. Aleksa duoda visą katalikų teologijos santrauką. Savo apimtimi šis veikalas yra pirmas lietuvių kalboje. Taip pat JAV pasirodė ir M. Matuko studija "Tikrovės suvokimas", kurioje autorius nagrinėja pažinimo teoriją aristoteliškai-tomistinėje dvasioje. Kun. V. Bagdavičiaus knyga "Žmonijos likimas šv. Jono Apreiškimo knygoje" irgi jau išėjo iš spaudos.

* Chicago's Liet. Literatūros Draugija išleido rinkinį pavadintą "Vincas Krėvė-Mickevičius". Čia telpa du Krėvės fragmentai ir eilė studijų apie jo kūrybą.

INFORMACIJOS

Lietuvių Kultūros Fondo Adelaidės Skyrius š. m. spalio mėn. 31 d. 8 val. vak. Theosophical Hall (King William St.) ruošia

KAMERINĖS MUZIKOS VAKARĄ
Programoje lietuvių ir svetimų kompozitorių kūriniai.

Programą išpildo: Dorothy Oldham (pianoforte), Pranas Matiukas (smuikas), Elena Rūkštelienė (sopranas) ir Paulius Rūtenis (baritonas). Įėjimas 4/-. Bilietai prie įėjimo.

VISIEMS STUDENTAMS ATEITININKAMS

Vienas iš pagrindinių ateitininko principų yra tautiškas. Būdami tėvynėje su šio principo realizavimu sunkumų neturėjome. Atsidūrę svečiose šalyse šių atžvilgiu esame ypatingose sąlygose. Mūsų tautiškumo išlaikymas bei ugdymas susiduria su labai dideliais nepalankumais.

LKSAS Centro Valdyba, norėdama rasti tinkamiausių priemonių savo tautiškumo išlaikymo sunkumams įveikti, ir į tų priemonių įsivertinimą norėdama įtraukti visus LKSAS narius, 1953 m. spalio 3 d. nutarė įpareigoti visus LKSAS narius atsakyti į klausimą

Kaip aš manau išlikti lietuviu?
Atsakymo neturi būti adugiau kaip 250 žodžių (maždaug vienas mašinėrašytas dviejų eilučių tarpueiliu puslapis). Atsakymas turi būti LKSAS Centro Valdybai pasiuštą iki 1953 m. gruodžio 8 d. šiuo adresu: LKSAS-Centro Valdybai, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N.Y. U.S.A.
Dešimt geriausių atsakymų bus premijuoti.

LKSAS Centro Valdyba

TĖVŲ ŽINIAI

Pranešama, kad yra galimybė, Good Neighbour Council tarpininkaujant, išleisti vaikus 8-15 metų amžiaus, abiejų lyčių atostogoms į provinciją australų šeimose, ateinančių metų sausio mėnesyje, maždaug 2 ar ir daugiau savaičių laikotarpiui. Kelionės išlaidas tėvai turėtų padengti patys, o visos kitos aprūpinimo bei išlaikymo išlaidos būtų padengtos atostogaujantiems priimančiųjų šeimų. Konkrečiai dėl vietos, aplinkumos, šeimos sudėties ir t.t. bei savo asmeniškų pageidavimų pareikšti Good Neighbour Council raštineje, 97 Pirie Street, Adelaide, registruojantis iki š. m. lapkričio mėn. 16 d.

Norintiems pirkti AUTOMOBILĮ

Lietuviai, norintieji įsigyti automobilį Wolsly 6/80, 5/50 arba 444, Raily 2½, 1½ literio, Morris Oxford, Morris Minor, prašomi kreiptis į

KINGSWAY LIMITED

118-120 Franklin Street, Adelaide, Telef. W2532 pas Joną Vosylių, nuo 8, 30 ryto iki 5,15 po pietų.

Norintieji po darbo valandų paremontuoti automobilį arba pasiimformuoti dėl mašinos pirkimo prašomi kreiptis:

Jonas Vosylius, 23 Emily St., Woodville West (Adelaide).

Visos mašinos parduodamos su mažais įmokėjimais ir išsiskėjimu per 3 metus.

Išnuomuojamas kambarys. Galima naudotis virtuve. 6 Tenterden Street, Woodville (Adelaide).

Junoką, kilusį iš Šiluvos, iš Vokietijos atvykusį Australijon 1950 m., ir Joną Didžmoną, atvykusį 1949 m., abu su šeimomis, ieško Pranas Šlyteris. P03 Prescott str. Waukegan, Ill. USA.

Visi Geguzinen!

ALB. Adelaidės Apylinkės Valdyba šu Moterų Sekcija, š. m. lapkričio 15 d. Blackwoode ruošia didžiulę visų Adelaidės lietuvių iškylą su pamaldomis.

11,30 val. pamaldos lietuviams Blackwoode R. Katalikų bažnyčioje. (Tą dieną Adelaidėje lietuviams pamaldų nebus). Po pamaldų, Blackwoode miške

GEGUŽINĖ SU ĮVAIRIA PROGRAMA IR ŠOKIAIS. VEIKS MOTERŲ SEKCIJOS BUFETAS SU KARŠTAIS IR ŠALTAIS UŽKANDŽIAIS, LEDAIS IR GAIVINANČIAIS GĖRIMAIS.

Senimui alutis, jaunimui šokiai, o vaikučiams numatyta daug įvairių pramogų, bei sportiškų rungtynių su dovanomis.

Į šį pirmą didžiulį Adelaidės lietuvių išvažiavimą kviečiame visus tautiečius atvykti. Traukiniai iš Adelaidės į Blackwoodą išeina: 10,20, 1,10 ir 2,05 val. dieną. Grįžimui nuo 5 iki 10 val. vakaro yra net septyni traukiniai. Kelionės kainos ten ir atgal: suaugusiems 2/6, vaikučiams 1/3.

Tad iki pasimatymo lietuviškoje gegužinėje.

ALB ADELAIDĖS APYLINKĖS VALDYBA

SAVIEJI PAS SAVUOSIUS!

LIETUVISKA SKALBYKLA

ADELAIDĖJE

priima skalbti visų rūšių skalbinius. Verta įsidėmėti, kad:

- *) mūsų kainos žemesnės negu ki-tur;
- *) darbas atliekamas garantuotai švariai;
- *) skalbiniams nevartojami joki chemikalai, kurie "suėda" baltinius a kitokius skalbinius.

Pristatyti:

35 Cator Street, Hindmarsh. (važiuoti iš City troleibusu Port Adelaidės kryptimi iki 9 sustojimo arba Findon tramvajum iki John Street — 9 sustojimo). Nuo abiejų sustojimų punktų Cator Street arti.

Dėl pristatymo taip pat galima tartis telefonu LU 5827 — kalbėti lietuviškai!